

УКРАЇНСЬКИЙ СУРМАЧ

ВИХОДИТЬ ЩО-ТИЖНЯ
у НЕДІЛЮ

Адреса: Polska (Pologne)
Skamierzyce-Szczupiorno,
Obóz internowanych № 5
Redakcja „Ukr. Surmacz”

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно з нересидков. 15000 м. п.
Місячно за кордон Чеськ. кор. 8.
Франків . 6.

ЦІНА ОГолоШЕНЬ:
Звичайні (за слово) . . . 500 м. п.
Дрібні (за слово) . . . 500 м. п.
Рекламі (за слово) . . . 1000 м. п.

ЦІНА окремого ПРИМІР.

2500 м. п.

ЧАСОНИС УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ в ТАБОРАХ.

ЦІНА ЦЬОГО ПОДВІЙНОГО ЧИСЛА 5000 м. п.

І-й З'їзд Української Еміграції в Польщі.

18 серпня Перший З'їзд Української Еміграції в Польщі здійснив свою працю. Замінчив П. можна сказати, не прогавши марно часу, виконавши своє завдання.

У перше українська еміграція після трьох років вигнання спромоглася на З'їзд, щоб спільно порадитися над своїм злидеям буттям, над своєю долею невідрадвою і над обов'язком своїм національним.

І З'їзд цей, на нашу думку, як би де якого не ставився, треба вважати переломним моментом в житті нашої еміграції в Польщі. З'їздом, думається, повинен закінчатися процес розкладу, деморалізації і розпорощення наших сил, той процес нашого емігранського самобиреділення і самоусталення, що розпочався у першій же день після нашого переходу через Збруч.

Тривав цей процес до останнього часу, можливо тривав і тепер, але безперечно чинність його не та, значно менша. Розбіжність наших сил, їх ворожість взаємна, дрібязкові, злобні, негідні обвинувачення одним одного за програпу таку тяжку боротьбу— всі ці хоробляві риси, що так характеристичні для цього процесу і для дотеперішнього періоду нашої еміграції, тепер терять свою різкість. Навпаки,

намічається, і вже розпочався, другий процес— процес збирання сил, процес утворення спільного фронту. І тяжким до утворення такого фронту спричинилося і до скликання самого З'їзду і в найбільш виразно проступало у цілій діяльності З'їзду.

Еміграція перекорувала. Еміграція почала набирати властивого їй змісту. Відмінні риси дотеперішньої укр. еміграції, що надавали їй більше характеру абігціві, починають стиратися і в наслідок трьохрічного вигнання у перше на З'їзді виступила укр. еміграція як реальна сила, як сила, що усвідомила собі, що її національне завдання є переважаче над усіма іншими інтересами.

Пряма, З'їзд є лише перший шаг в цьому напрямку і перша проба такої єднання. Багато роботи дрібної і тяжкої надалі. І особливо тому, що ще не всі свідомі завдяки часу, не всі ще вивуджали від каїнової спадщини, що нам лишила етатанія. Це виявилось на самому З'їзді в особі тої невеличкої, але тенденційно уцретої опозиції, що навіть робила спробу зирвати З'їзд, але, ударившись о організовану волю таборового представництва, зуміла лише найдешевизим чином аманіфестувати своє безсилля— відмо-

вилася від участі у виборах Центрального Комітету. Ця опозиція напевно стане перешкодою на шляху переведення в життя і рішень З'їзду.

Але не повинно з цим лічтися; не може ця опозиція, де б вона не повстала і в якій б формі не вилізлася припинити той процес, що започаткував З'їзд.

І в цьому полягає, крім тої величезної, практичного значіння, роботи, що перенів З'їзд, його особлива вага.

Можливо, що Центральный Комітет, що його обібрав З'їзд, для переведення в життя його постанов, у всіх своїх заходах розбіється о інертність еміграції. Можливо, що і в даному разі опозиція відіграє свою рубнуучу роль і ми не зберемо своїх сил, не з'єднаємо, не скеруємо їх в напрямкові національно-державному, шє, як і раніш, над нами тяжитиме партійний розбрат і азарт особистих розрахунків.

Але однаково Перший камінь і найважчий покладений. Українська еміграція в Польщі, в особі своїх представників на З'їзді, твердо і рішуче аманіфестувала свою національну єдність і свою непокінчивість в своїх національних завданнях.

І того, що започатковано і-м З'їздом укр. еміграції в Польщі, з життя цієї еміграції не викреслять жадна опозиція, жадний спробами, то стане фактом: українська еміграція злике свої ради і на зустріч своїй долі піде організованим шакмом.

ДО ПРАЦІ

Дні 15—18 серпня, дні існування громадської довірливості, існування життєвості, безперечно глибоко заглищуються в пам'яті усієї сучасної еміграції нашої. Не зважаючи на всі труднощі, несприятливі умови, на всі перешкоди існує адано.

Еміграція арозуміла його значіння й існує в поставилася до нього й прихильно й діяльно. Збиралося поважно на такі обставини представництва, З'їзд піднявся над особистими й турботками разунками, над дрібними ріжницями, що нас ділять, виявив справжнє розуміння спільних інтересів усієї еміграції, став на ґрунт державно-національний. Ділова атмосфера, що переважала на з'їзді і вклала край окремих деструктивних інстинктів, напружена чотирьохденна праця дала свої наслідки: поклавши міцні основи організації емігранської маси в Польщі.

Перш за все, надано громадській характер, характер виборності Українському Центральному Комітетові, який виявився єдиним правним представителем еміграції в Польщі. Обранням нових членів, реорганізацією його зміцнено зв'язок з периферією, вилито до нього нові надійні сили й поставлено нові широкі завдання.

Низка ухвал в сфері правній, організаційній, фінансово-господарській, культурно-освітній, життя таборів, що їх чітальнік знайде нижче, торкається життєвих інтересів нашої еміграції, має на меті задоволення найближчих її потреб. Особливо значіння мають резолюції організаційні, що ніби творять собою нашу конституцію й намічають схему організаційної роботи і в центрі і на місцях, та прийняті національного податку, який має відвести економічний баланс від усієї системи, що в неї повинно скластися наше життя на вигнанні.

Ці ухвали складають програм, що стоїть перед оновленням УЦК, стоїть перед усією еміграцією.

Все ці результати з'їзду, показуючи, що адресні елементи складають переважачою більшістю еміграції в Польщі, що вона правильно розуміє свої завдання й твердо підготувала для вирішення, самі собою вже уявляють в собі значну вартість, одкривають великі можливості, зміцнюють наш дух, додають сили на нову боротьбу.

Але це все ж таки тільки план, правда реальний, план, що його тільки намічено; зме саме його прийняття, ухвалення з'їздом, накладене в нові обов'язки, ставить нові завдання, завдання конкретні.

Треба перевести його в життя, і тут перед нами праця, дрібна, щоденна, упорна, систематична.

Щоб цей квіток міцний вкрився живим м'ясом, став здоровим тілом, переживити жавотворчим духом. — для цього мало нервового захвату, підне-

сення й горіння, що піднявши над недолею, злидами, виснаженням гірною та сиваркою, показали нам на з'їзді той шлях, що ним ми маємо йти в довгих блуданнях наших серед пустині. Але того за мало.

Пі, тут потрібна моральна праця, праця дрібна, непомітна, перебігати однією Дією, праця вогни і воли. І тільки перебігати всією цією думкою, взявшись за її здійснення спільними силами, зможемо ми справді упорядкувати наше життя, вестися його в організовані форми, що полегшать і наше існування і дадуть спроможність не замарнувати часу на вигнанні, а витворити певні цінності й вивести свою ленту в загально-національну скарбницю.

Веллі поважні й трудні завдання стоїть перед оновленням Укр. Центрального Комітету, що має керувати усією цією роботою тут. Од його сконсолідованості, ініціативи, енергії та працездатності залежить багато, але само собою усієї можливий тільки при одній умові—сміливості діяльній, допомогти повсякчасній всієї нашої еміграції, що знаходиться в Польщі.

Кожна організована громада, а де такої ще немає, кожний ініціативний і активний її громадянин мають нега-

вчись ваятися до роботи: справи організації, справи національного податку на черзі дія.

Мож, до праці! Щоб справді слово стало ділом.

І тільки тоді на міцний ґрунт стане справа організації української еміграції в Польщі.

Але з'їзд, що відбувся, переведення його постанов в життя, мають значіння не тільки для нас, що перебувають в Польщі, а повинні озватися й по-за її межами. Приклад еміграції в Польщі, в Румунії—скликання з'їздів, витворення організованих форм життя, об'єднання, охорони своїх інтересів, задоволення потреб і праці, форм, що змістили б усе, що у нас єсть живого, має розврушити наших земляків і по інших країнах. Питання про з'їзд еміграції та її організації повинно стати вогни, де скончені значіння маси наших людей—на Балканах, в Німеччині, особливо в Чехії. І коли там вогни буде переведена ця організаційна робота, то тоді перед нашою еміграцією ввагалі відкриваються нові широкі можливості й на порядок денний вийдуть нові питання, ще неважкіші в складніші...

Віт. Прокопович.

ПЕРЕБІГ ПРАЦІ

І-го Українського Еміграційного З'їзду, що відбувся у Варшаві
15—18 серпня 1923 р.

День перший.

Ведка світлаєся «Гандльовіт». До шестидесяти чоловік делегатів із різних закутків Польщі—представників найріжніших емігранційних угруповань і осередків—Чемстохова, Тарнова, Галиувки, Відовіжжа, Каліша, Щиґіорія, Щалкова і інших міськ.

Ріако відрізняються представники цивільної еміграції від представників інтерванних. Однак на всіх еміграційні владні наложили своє неприглядне тавро.

На з'їзді присутні члени Укр. Центр. Комітету: п. п. Юраш, Прокопович, Токаржевський-Карашевич, Вєрзучко, Сірошало, Зайлев.

О 12 год Митрофаній Протоієрей о. Пашевський відриває молодець, а затиш Голова Організаційного Бюро п. Саліковський оголошує Перший З'їзд Української еміграції в Польщі відкритим.

П. Саліковський, вступивши промовою, аввачає ті труднощі, які прийшлося перемогти, підготовляючи і організовуючи з'їзд і що така порівнювача численістю делегатів доказує оскільки з'їзд є вчасний і оскільки завдання його треба вважати пильними і

важливими. П. Саліковський закликає делегатів до спільного замислення над сучасним нашим емігранційним буттям і до спільної акції що до позіпшення шляхом організації цього буття в дальшому. Відтак бажає успіху З'їздові і пропонує приступити до обрання президії з'їзду.

До Президії обрані: Головою З'їзду—п. Саліковський, заступниками Голови—п. п. Вєрзучко, Лєрченко і Секретарями—п. п. Волохін, Ковальський.

Голова З'їзду, дякуючи за високу довіру, висловлює надію, що З'їзд виконає своє завдання, і міцно пожелить перші цєглини що до об'єднання нашої еміграції в її культурно-національного і державного відродження нашої поневоленої Батьківщини.

З великим зацікавленням і піднесеним слуханню З'їздом привітання представника грузинської еміграції в Польщі. Однак доля припала по великій революції як Українському, так і Грузинському народам—ним двом вважним бущого московського царату. Нє такі надії покладали вони на революцію. Одна доля привела ці народи за межі своїх земель. І тут на вигнанні, хоружчи одною скорботою, одною тугою, складає грузинська еміграція

1-му З'їздові укр. еміграції своє щире і братерське привітання висловлюючи в ній певність і надію, що краще майбутнє чекає їх народи.

В боротьбі за визволення Грузинський народ іде плече в плече з Українським народом.

Після того заслухано було З'їздом, стович, привітання Голови Директорії і Головного Отамана війська У. Н. Р., а далі ряд інших привітань. Провідна думка всіх привітань одна: відповідальна роль З'їзду, необхідність перейнятися цією відповідальністю, необхідність напружити всі свої аусили і об'єднатися, відкинувши всякі тертя, всякі ріжничі політичні, всякі суверенні партійні, соціальні, особисті. Бо над укр. еміграцією тяжить грізна небезпека—її розпорошеність до того обесилає її, що не відіграє вона своєї надзвичайно важливої і відповідальної ролі—менте для нації, для тих, що на Україні і для тих, що прийдуть після нас.

З'їзд, то є проба наших сил, то є іспит того, оскільки доросла і загартувалась укр. еміграція, оскільки є вона еміграція.

І за закликом пересякнутися відповідальною роллю З'їзду, за закликом до єднання і організації своїх сил во ім'я того, щоби не розтерати здобутих такої жертвенної і трагічної визвольної борні кінчалися майже всі привітання.

Ще привітання і обрання мандатної комісії оголошується перерва.

Друга половина першого дня З'їзду проходить напружено з небезпешним загостренням дискусії. Врзяду намічається опозиція і виявляють своє обличчя і свою тенденцію опозиціонери. Їх небагато. Та і наміри їх і мотиви їх опозиції несерйозні, надто прозорі, властиво за-для опозиції і особистих розрахунків.

Завлаується дискусія по докладу Мандатної Комісії, дискусія ушплинена, дрібязкова, що дратує і викликає неприємне враження а гірким осадом. Закрадається сумнів, чи при таких стосунках виправдає себе З'їзд, чи переможе він цю особисту тенденцію певної групи делегатів. Особливо боляче вражає це нас—таборян.

Таборянам ясно стало, що це їм необхідно узяти провід З'їзду в свої руки і всіма засобами протидіяти їм спробам скерувати З'їзд на мавнівці особистих розрахунків. На другий день З'їзду це дало свої наслідки.

Протягом вечірнього засідання першого дня все ж було заслухано доклади п. п. Зайцева і Кірквіченка.

Інформаційний доклад п. Зайцева про правне становище укр. еміграції до цього часу і роллю Укр. Ц. К. в справі захисту прав емігрантів—дав досить сумнів малюнок і того оскільки безправно становище укр. еміграції і оскільки мало в цьому відношенні робив Укр. Ц. К., не поставивши до цієї справи з належною серйозністю,

не опрацювавши для цього і відповідного плану, не заявивши певної ясної позиції, провалячи її неорганізовано, так би мовити, більше по наїттю, по натхненню, імпровізовано так, як ми, взагалі України, провадимо свої справи. Правда, неможливі були в умови для праці У. Ц. К., але це ще не виправдує того нестачного безпорядку що є найбільш характерний в праці Укр. Ком.

І наколи У. Ц. К. в Варшаві вважав своїм непобитим обов'язком оборою прав укр. еміграції, то треба сказати правду, що провадив він цю оборою не яко присягавий заступник її аї всією повнотою і рішучістю належних йому прав, а як напівофіційний приватний „ходатай“.

П. Кірквіченко у своєму докладі скерував свою увагу не в належний бік. Доклад насправду дискусійний. Критика—безперечно гарна річ, потрібна, оздоравливаюча, провітрююча, але що до діяльності У. Ц. К., то її, піддати критиці на З'їзді просто не треба було. Бо З'їзд то збирався не для суду над У. Ц. К., а з певною позитивною метою—розпочати (як це не дико!) організацію укр. еміграції в Польщі, чого фактично до цього часу не було. І завданням Правничої Комісії, на наш погляд, було винести і сформулювати ті постулати, які б могли скласти засаду що до виборення і оборою прав укр. еміграції. Ця половина докладу п. Кірквіченка, порівняючи з дискусійною його половиною, розроблена слабо, загально-поверхово.

Наприкінці засідання обрана Комісія для опрацювання по виголошених докладах певних постанов що до управління укр. еміграції в Польщі.

В Комісії обрані: п. п. Кірквіченко, Багріновський і Бутювський.

Після того оголошується перерва до 10 год 16 го серпня.

День другий—16 серпня.

Заслухано привітання від Голови Укр. Центр. Ком. п. Лукашевича і від Львівського Т-ва допомоги біженцям з України.

Слово забирає п. Волохів, який подає З'їздові сумну характеристику і свої несвеслі враження що до першого дня З'їзду. Не для турніру партійного і не для заслухання особистих спречань аїбралась у цю скрутну, переломову хвилину свого життя делегати укр. еміграції в Польщі. Не до цього скерували наші невідраді думки, количим дротом невідництва порівнати. Невідповідна для цього година і місце. І сором, і боляче, що як раз цього не розуміють, або не волюють арозуміти наші старші громадяне, у котрих як великий жаль і шкоду більше темпераменту, ніж у нас молодих.

З'їзд під загрозою. З'їзд, що має надзвичайне завдання, на котрий покладасмо жалку рештку своїх надій—бо більшість із нас вже зовсім без

всяких надій, З'їзд за котрий ухопилися ми, що ще не зневірившись остаточно, що ще крїпимося в своїх болючих змаганнях, як за останню спробу винести модуль дальшого життя, дальшої боротьби—цей З'їзд вчора показав, що він не розуміє всієї відповідальності свого завдання, всієї трагічності свого емігранського становища.

Не еміграція ми, не те ліпше, що не занесло гноблення і глуму над народом своїм і вирвалося із кривавих обіймів ворога, щоби на чужині хоча і в аліднях, і в мукзах, і з безконешною тугою по Батьківщині, зберегти незабрудненою ідею своїх змагань, щоби бути ментементом своєї нації, а ми—те, що Нація наша виякула, відкинула від себе. І наколи б цей З'їзд абанкрутував, ми б самі в цьому розписалися. Це було би страшним вироком для всієї укр. еміграції в Польщі. І не лише в Польщі. Це було б і тяжким моральним ударом по цілій нашій національній справі.

Подумайте ж уважно над тим, що робите, і зупиніться. Вас до цього кличе інтерноване воєнство, те, котрому більш ніж всім дошкулили і боротьба і емігранське невідництво, і яке все ж ще незлобно стоїть а авангарді борців за визволення Батьківщини.

Треба це все нарешті арозуміти. Мусимо спромогтись на спілку, на єднання своїх сил, хоча би тут, на З'їзді. І З'їзд є тому перший кутків камінь. Покладемо ж його! Всі! Спільним напруженням тої рештки сил, яка ще залишилась у нас!

Виходячи зі всього виголошеного, таборою представники прийшли до необхідності організації окремої своєї фракції на З'їзді, яка, маючи одякові життєві інтереси своїх членів, виступатиме на З'їзді організовано через обрану свою Президію і рішуче проти ділативне всяким спробам дискредитувати З'їзд.

Закінчуючи свою промову п. Волохів висловлює надію, що і старші громадяне пересякнутися думкою про необхідність організації праці всіх членів З'їзду для досягнення позитивних наслідків і уникнення всяких особистих рахунків, які лише ускладнюють працю З'їзду і утворюють нездорову атмосферу.

Президію таборової фракції складають п. Капустявський, п. Волохів і п. Дуничевський.

На порядку денному доклад по питаннях організаційних п. Саліковського.

Забравши слово, п. Саліковський оголошує З'їздові привітання від української колонії в Морюжко і від українських організацій в Румунії. Привітання доставлені в Варшаву аеропланом.

Приїтання укр. еміграції в Румунії.

Українська еміграція в Румунії, яка репрезентується тут Місією Українського Народного Республіки, Філією Українського Товариства Ліги Націй, Громадським Допомоговим Комітетом, Кооперативним Товариством „Згода“, Сіловим Товариством „Дума“, Союзом Українських Жінок, робочими артілями Букарешту, Журжі, Кишинєва, Хімеша та інших місцевостів шле своє братнє привітання шановному З'їздові, як найбільш повноважному представникові Української Еміграції в Польщі.

Важкочи повного успіху в роботі З'їздові, ми певні, що він не тільки сприятиме законитому об'єднанню Української Еміграції, поліпшенню її матеріального і правного становища, але й допоможе утворенню дійсно єдиного і дійсно трікового національного фронту.

Всі ми тут, що знаходимося тимчасово в Румунії, купчимося по різних національних організаціях, однаково соціаліст різних напрямків, демократи, монархисти,—прагнемо до того, аби всі Українці узаяли за себе дружню і спільну сім'ю Єдиної, Вільної та Незалежної України.

Наша сила полягає тепер у нашій організованості, і нація, яка не дивлячись на найтяжчі обставини свого життя, не трапляє ніри в свою правду і силу,—не може бути переможеною.

Хай живе Єдина, Вільна і Незалежна Україна.

Хай живуть єдність та згода в єдиній українській сім'ї.

Підписали:

Голова Місії У. Н. Р. Проф. К. Мацієвський, за Управу Філії Українського Товариства Ліги Націй в Румунії Дмитро Гервандт, за Управу Громадського Комітету Ол. Додичко, Голова Кооперативного Товариства „Згода“ В. Тренке, Голова Сілового Товариства „Дума“ М. Бяченко, Голова Союзу Українських Жінок в Румунії Н. Тренке, Представники робочих груп та артілей: П. Горбунів, І. Заборіжченко, М. Яковенко, О. Чиринський, В. Мельник, Р. Федорченко і Гармаш.

Привітання укр. емігр. колонії в Мароко.

Українська Громада в Мароко, яка є складовою частиною Філії Українського Товариства Ліги Націй в Румунії, шле через Управу Філії шире і сердечне привітання організованому Українському Громадянству в Польщі.

Тільки тоді, коли розкидане по всьому нашому громадянство, буде аспілі почувати себе дітьми однієї Української Сім'ї—ми матимемо спільну силу і зможемо взяти те, що належить нам по праву.

Шукання винуватих в наших нещастях—треба залишити суду об'єктивній історії. Не кохаймося у минулому, а єднаймося та організуймося для впертої боротьби за краще майбутнє.

Закінучи в далеке Мароко, в лаві французьких легіонів, ми в напруженням слідкуємо за життям нашої еміграції в Європі та в Америці і широта радо вітаємо всякий прояв до організованого життя.

Важкочи успіху в працях З'їздові, ми певні, що він буде провадитися під гаслом: національно-державне понад гурткове, класове, партійне, а тим паче особисте.

Хай живуть національні проводарі України.

Хай живе Славна Українська Армія.

Хай живуть ліпарі-партизани, що вичають і борються за вільну Україну.

Хай живуть вірні сини України.

За Українську Громаду в Мароко: О. Ріжко-Незбіжко та П. Киш-Слобожанський.

Довідка Саліковського.

Існуючий Укр. Ц. К. в Варшаві не відповідає вимогам часу. Треба його реорганізувати, перетворивши його в справний центр укр. еміграції в Польщі, надати йому характер і суть цілком громадянської інституції. Для того є три можливі шляхи. 1) обрати новий оргіан, 2) з огляду на те, що в даний мент функціонує дві організації—У. Ц. К. і Товариство Допомоги біженцям в Україні—можна було б в них одну узяти за центральну і 3) об'єднати ці дві організації, координувавши їх. Щодо першої можливості—то утворення нової обривної центральної організації є дуже складне завдання через те, що тягання з легалізацією її не дасть можливості приступити до виконання своїх обов'язків у даний мент, коли потрібне об'єднання нашої еміграції як найшкороше. Залишити ж одну зі згаданих вище організацій—теж недоцільно, бо розпорозумуємо наші сили. Тому єдиний шлях до реорганізації сучасного центрального органу полягає в об'єднанню його з Товариством допомоги біженцям в Україні. П. Саліковський звертає увагу на характер цих двох організацій: У. Ц. К.—організація бюрократична, репрезентувала всю нашу еміграцію і в цьому відношенні має вже певний авторитет. Товариство допомоги біженцям в Україні обслуговує лише своїх членів, вступивших

у Товариство по рекомендації 2-х членів. Це є дефект Статуту цього Товариства, бо не об'єднує всієї нашої еміграції.

Що до Статуту Центрального Комітету—то цей Статут дуже своєрідний, який широку компетенцію та збудований не по громадському погляду. По Статутіві в складі Дирекції Комітету зазначені персонально наступні особи: п. Прокіпич, п. Лукашевич та п. Юнакія. Статут надавав право обирати заступників директорів і після виїзду п. Лукашевича його заступником став п. Саліковський. Крім того є 12 кооптованих членів У. Ц. К., що один раз на рік асиривається для заслушення і затвердження справоздання, але виборчого права вони не мають.

Отже, міняти цей Статут не доводиться з-за формальних перешкод і тягання з легалізацією нового статуту. Але цей Статут дає можливість використати де-що і тим вибти з данного положення. Згідно Статутіві У. Ц. К. ділиться на декілька секцій—гуманітарну, організаційну, господарчу, культурно-освітню і т. д. Дирекція має право запропонувати для провадження праці в цих секціях окремі осіб із еміграції, які, хоч формально і не мають права ухвалюного голосу в Ц. К. але фактично—ним користуються. Отже, необхідно, щоби якісь керівники цих секцій було обрано на еміграційному з'їзді, а не були б вони призначені. Крім того в склад Комітету має бути представник від Т-ва допомоги біженцям. Таким чином—ця інституція стала б вже на три чверти громадською.

На периферіях У. Ц. К. має право відкривати свої відділи (до цього часу функціонують відділи в Тарнові, Рівному, таборі) і призначати туди керівників відділів. А вже в дальшій практиці Ц. К. затверджував би таких керівників, обраних на місцях. За всіх таких керівників утвориться загальна рада Ц. К. для заслушення справоздання, одержання директив та намічення принципів для дальшньої праці.

Для переведення всього того треба мати фінансовий фонд, в даній разі необхідно було б перевести в життя проект про самооподаткування нашої еміграції. Розпорядження і контролювати фондом повинні палемати ширшому громадянству.

В де-котрих місцях є відділи Ц. К. та Т-ва Допомоги біженцям з Ураїни. В давні випадкові необхідно координувати їх діяльність таким чином, що Голова і Заступник відділу Ц. К. а Головою Філії Товариства Допомоги біженцям складали б колегію.

Після доповіді п. Саліковського авзвучається енергійна дискусія.

(Дня стор. 9.)

РЕЗОЛЮЦІЇ

I-го Українського Еміграційного З'їзду, що відбувся в Варшаві
15—18 УІІІ 1923 р.

I. В справі організаційного об'єднання української еміграції в Польщі.

1) Український Центральний Комітет стає єдиним репрезентативним органом української еміграції в Польщі.

2) Склад Українського Центрального Комітету на час до 2-го з'їзду української еміграції определити в числі 10 осіб, а саме: 3 члени теперішньої Дирекції, секретаря і 6 керівників секцій.

3) Число секцій Українського Центрального Комітету встановити 6, а власне: 1.—Організаційна, 2.—Фінансово-господарча, 3.—Інтерюнажна, 4.—Культурно-освітня, з підсекціями допомоги студентам на еміграції та инш., 5.—Практична, 6.—Гуманітарна з підсекціями: 1) інвалідів, 2) сирітників, 3) жовчочу та инш. Голова зазначених підсекцій делегується відповідними органами заінтересованих організацій.

4) Ухвалити теперішній склад Дирекції Українського Центрального Комітету, яко тимчасовий, до 2-го з'їзду української еміграції.

5) Управу Товариства допомоги біженцям в Україні закликати до співпраці з Українським Центральним Комітетом для добра української еміграції в формах, вироблених спільним розумінням.

6) Український Центральний Комітет являється відповідальним перед делегатським з'їздом української еміграції.

7) Реорганізованому Українському Центральному Комітетові доручати виробити і провести новий Статут Центрального Комітету на засадах виборності всіх його членів через делегатські з'їзди української еміграції.

8) Темою скликання 2-го з'їзду української еміграції назвати шлюбнаї 2 січня 1924 року.

ТИМЧАСОВИЙ РЕГУЛЯМІН

Українського Центрального Комітету, ухвалений делегатським з'їздом української еміграції 15—18 серпня 1923 р. в м. Варшаві.

1) Український Центральний Комітет є єдиний репрезентативний орган української еміграції в Польщі.

2) Український Центральний Комітет складається з 10 осіб: 3 члени вишньої Дирекції, ухвалених делегатським з'їздом на час до скликання нового з'їзду, 6 керівників секцій та секретаря, обраних делегатським з'їздом.

3) Український Центральний Комітет має 6 секцій:

- а) організаційну,
- б) фінансово-господарчу,
- в) інтерюнажна,
- г) культурно-освітню, з підсекціями допомоги студентам на еміграції та инш.,
- д) практичну,
- е) гуманітарну, з підсекціями—

1) інвалідів, 2) сирітників, 3) жовчочу та инш.

Голови трьох вищезазначених підсекцій делегується відповідними органами заінтересованих організацій.

Примітки: Перебування голів цих підсекцій в Варшаві не є обов'язковим.

4) На випадок виходу когось з членів Українського Центрального Комітету, або неможливості для кого будь з них взяти участь в його засіданнях—обирається делегатським з'їздом української еміграції два кандидати.

5) Український Центральний Комітет являється відповідальним перед делегатським з'їздом еміграції.

6) Товариство допомоги біженцям в Україні працює в тісному контакті з Українським Центральним Комітетом. Виявом цього контакту являється: а) присутність на засіданнях Українського Центрального Комітету делегатів з'їзду Управу Товариства допомоги біженцям, якому надається право ухвалювати голосу у всіх справах Центрального Комітету; б) розмежування компетенцій і утворення форми і техніки старої співпраці; в) обміркування і вироблення загального спільного плану добуття коштів від різних організацій та установ; г) дальше розширення співпраці шляхом порозуміння Українського Центрального Комітету з Головною Управою Товариства допомоги.

7) Члени Дирекції Українського Центрального Комітету, керівники секцій, представник Головної Управи Товариства допомоги та секретарь Українського Центрального Комітету при вирішенні всіх справ мають однакове право ухвалювати голосу.

8) Для засідань Центрального Комітету встановлюється кворум в числі не менше 7 членів, ралуючи в тім числі представника Гол. Управи Товариства допомоги.

9) На місяць, з винятками місячного громадянства, засновується відді-

ли Центрального Комітету по його постановках.

10) Керівники відділів та їх заступники обираються загальними зборами кожної еміграційної колонії і затверджуються Українським Центральним Комітетом.

11) Раз на три місяці відбуваються з'їзди керівників всіх відділів Центрального Комітету.

12) Керівники відділів, разом з вищезазначеним складом Центрального Комітету, та Головною Управою Товариства допомоги, складають загальну Раду Центрального Комітету.

13) В тих місцях, де є відділи Товариства допомоги біженцям з України, Український Центральний Комітет затверджує на становищі керівника відділу Центрального Комітету Голову відділу Товариства допомоги або ж затверджує на йому становищі обрану колективну особу.

14) В тих випадках коли на місцях існують відділи Центрального Комітету Філії Т-ва збігнів з України, то голова Філії Т на допомогу його їсть в склад Управи відділу Центрального Комітету.

15) Цей регулямін є чинним до скликання нового делегатського з'їзду української еміграції.

2. В справі національного самоободаткування.

1. Для переведення організації українського громадянства на еміграції та утворення еміграційного фонду, призначеного на матеріально підтримку і прямиий захист окремих громадян та на задоволення культурно-суспільних і національно-державних потреб всіх українських громадян емігрантів, незалежно від приналежності до тієї чи іншої політичної партії чи політично державної кооперції, встановлюється національний податок, обов'язковий для кожного українського громадянина, перебуваючого на еміграції.

2. Національний податок складається:

а) з одноразового податку, який повинен сплатити один раз кожний український громадянин емігрант для заможування своєї приналежності до українського громадянства на еміграції та власної ухвали принципу національного податку на означені в арт. 1 потреби,

б) з пробуткового податку, який повинен платити на означені в арт. 1 потреби щомісяця поверх одноразового податку, кожний з тих українських громадян емігрантів, що одержують платню на сталій службі чи роботі або заробляють гроші різними комерційними та иншими пробутковими операціями чи підприємствами.

3. Одноразовий податок встановлюється:

а) для незможних і безробітних українських громадян-емігрантів — в

розмірі однієї восьмої частини золотого польського або в розмірі відповідної по вартості частини тієї ж монети сталі валюти, яку може бути встановлено замість золотого польського,

і б) для заможних і маючих зарібок українських громадян емігрантів — в розмірі двох відсотків в (2 відс.) від їх місячного прибутку від майна чи від місячного заробітку, незалежно від розмірів того прибутку чи заробітку.

Примітка: В разі повної неможливості для незможного чи безробітного українського громадянина-емігранта сплатити одноразовий податок, місцевий відділ Українського Центрального Комітету може звільнити його від зазначеного податку.

4. Прибутковий податок, незалежно від розмірів місячної платні на службі чи роботі або від розміру обліченої в належний спосіб пересічної суми загального місячного прибутку від комерційних та інших операцій кожного окремого українського громадянина емігранта, встановлюється в мінімальному розмірі двох відсотків від місячної платні чи загального місячного прибутку, а залишенням кожному громадянину вільної руки збільшити зазначений вище відсоток по добрій волі відповідно його загальному матеріальному становищу.

5. Всі суми національного податку, які одержуватиме центральний орган української еміграції, складаються до загальної еміграційної скарбниці і разом з усіма іншими грошовими та іншими матеріальними прибутками (пожертви грошима та речами в матеріалах, прибутки від фінансових та інших операцій і т. п.) утворюють емігранський фонд, призначений на задоволення зазначених в арт. 1 потреб української еміграції.

6. Загальне керування справами самооподаткування українського громадянства на еміграції та утворення еміграційного фонду і використання його коштів на зазначені в арт. 1 потреби належить Українському Центральному Комітету.

7. Технічне переведення справи самооподаткування українського громадянства на еміграції на місцях покладається на місцеві відділи та на уповноважених Українського Центрального Комітету.

8. В зазначених в арт. 6 справах Українському Центральному Комітету належать наступні функції:

а) розроблення певного плану самооподаткування українського громадянства на еміграції та поступового в міру можливості задоволення зазначених в арт. 1 його потреб;

б) перевірка й ухвала загального бюджету української еміграції, складеного господарчою секцією комітету на основі цілого еміграційного фонду;

в) використання коштів національного самооподаткування на утримання

центрального органу, хориз. інвалідів, учнів і студентів, а також на культурно-освітні та інші, зазначені в арт. 1, пільні потреби,

і г) координування діяльності своїх відділів та уповноважених в справах стягнення з місцевих українських громадян-емігрантів національного податку та задоволення їх потреб на місцях, а також загальний контроль в цих справах.

9. До функцій місцевих відділів та уповноважених Українського Центрального Комітету в зазначених в арт. 7 справах належать:

а) переведення докладної реєстрації всіх українських громадян-емігрантів в свою районі, з'ясування матеріального становища кожного з них, вироблення загального податкового реєстра Іх та одночасне як надокладніше поінформування Іх в справі національного самооподаткування;

б) стягнення з місцевих українських громадян-емігрантів національного податку і передача відповідної частини стягнених грошей Українському Центральному Комітету до загального еміграційного фонду,

і в) використання коштів, що знаходяться в розпорядженні відділів та уповноважених, на задоволення всіх потреб місцевих українських громадян емігрантів.

10. Засоби до здійснення зазначених в арт. 9 функцій відділи та уповноважені Українського Центрального Комітету одержують в міру потреби і в межах загального бюджету від Центрального Комітету з коштів еміграційного фонду.

11. Для задоволення нагальних потреб окремих громадян-емігрантів, як напр. в разі хвороби, смерті, тимчасового безробіття і т. п., відділам Центрального Комітету надається право залишати в свою розпорядженні (20 відс.) двадцять відсотків від загальної суми що раз стягненого ними з українських громадян емігрантів свого району національного податку, а крім того, в разі потреби, одержувати ще і певні суми від Центрального Комітету з еміграційного фонду, в межах загального бюджету.

12. В своїй діяльності в зазначених в арт. 9 і 11 справах відділи та уповноважені Українського Центрального Комітету здають належні термінові справоздання Центральному Комітету згідно з планом загальної праці.

13. З технічного боку справа національного самооподаткування українського громадянства на еміграції передається по так званій декларативній системі, а саме:

а) кожний відділ і кожний уповноважений Українського Центрального Комітету, по переведенні докладної реєстрації всіх українських громадян-емігрантів в свою районі, розсилає кожному з них квестіонар, зразок якого буде вироблено Центральним Комітетом;

б) по змісту зазначеного в пакті „а“ квестіонара кожний український громадянин емігрант повинен подати до місцевого відділу або уповноваженого Українського Центрального Комітету в призначений в квестіонарі термін свою декларацію на письмі про свій пересічний місячний прибуток;

в) по одержанні згаданих в пакті „б“ декларацій українських громадян-емігрантів свого району, відділи і уповноважені Українського Центрального Комітету повинні негайно облічити розмір податку кожного громадянина від його прибутку, скласти по встановленому Центральним Комітетом зразку загальні додаткові реєстри українських громадян-емігрантів своїх районів і примірники тих реєстрів терміново надіслати до Українського Центрального Комітету, як матеріал для складення загального бюджету української еміграції;

г) по складенню зазначених в пакті „д“ загальних податкових реєстрів, відділи та уповноважені Українського Центрального Комітету на підставі тих реєстрів стягують національний податок з українських громадян-емігрантів своїх районів, причому повинні вжити всіх заходів до того, щоб національний податок було стягнуто в призначений термін та щоб, по залишенні відділами в свою розпорядження, на підставі арт. 11, двадцять відсотків загальної суми стягненого податку, решту — вісімдесят відсотків — стягнених грошей, а уповноваженими всю суму тих грошей було негайно надіслано до Центрального Комітету,

д) в разі будь яких змін чи в складі місцевих українських громадян-емігрантів, чи в розмірі прибутку кого небудь з них, відділи та уповноважені Українського Центрального Комітету повинні вжити відповідних заходів до належного виправлення загального податкового реєстру місцевих громадян і негайно повідомити Центрального Комітету про всі зміни в тому реєстрі

і е) в разі сумніву в правдивості якої небудь декларації, відділи Українського Центрального Комітету повідомляють про те Центральний Комітет з поясненням підстав такого сумніву, а Центральний Комітет, в разі виявлення потрібним, може призначити перевірку такої декларації на місці в спосіб, не порушуючий гідності громадських інституцій і того громадянина, якого декларація перевіряється.

14. За несплати місячної квоти національного податку в призначений термін український громадянин-емігрант, який допустить цього, повинен заплатити разом з податком ще грошову кару за прострочку сплати податку в розмірі п'яти відсотків несплаченої своєчасно квоти податку за кожний прострочений місяць, причому кожний неповний місяць і навіть прострочка не менш п'яти днів вва-

живуться за повний місяць.

15. Зрештешю або ухилення когось не було з українських громадян-емігрантів від сплачування національного податку вважається за зрештешю всякої єдності з українським громадянством на еміграції та доміжним йому в такому становищі й в здійсненні його завдань і тягне за собою цілковите позбавлення такого громадянина всякої допомоги, підтримки і захисту з боку Українського Центрального Комітету, його відділів і всіх благодійних та культурно-суспільних українських інституцій і організацій. Для здійснення цього Український Центральный Комітет, по одержанні відповідного повідомлення своїх відділів чи уповноважених, прізвище українського громадянина-емігранта, який допуститься такого злочину, або список таких українських громадян-емігрантів, як що їх буде кілька осіб, негайно оповіщає всім зазначеним вище своїм відділам та українським інституціям і організаціям, а крім того, подає до відома всього українського громадянства на еміграції шляхом преси та відповідних об'яз. що їх буде вивіщено в помещаннях українських інституцій та організацій.

16. Вищий догляд за стягненням національного податку та використання коштів еміграційного фонду і взагалі за діяльністю Українського Центрального Комітету та його відділів і уповноважених у вищезгаданих справах належить цілому українському громадянству на еміграції.

17. Зазначений в арт. 16 вищий догляд українське громадянство на еміграції здійснює через окрему контролну комісію, обрану ним через свій з'їзд.

18. Для здійснення контрольного комісією своїх функцій, їй надається право перенести не тільки повну певизну діяльність Українського Центрального Комітету та його відділів і уповноважених по укладі операційного року, але й періодичні, з власного погляду, раптові перевірки їх прибутково-видаткових операцій і взагалі фінансового становища всіх справ та еміграційного фонду, в зв'язку з загальною об'язаністю еміграції і загальним планом діяльності її, а також право участі в засіданнях Українського Центрального Комітету та його відділів з правом дорадчого голосу.

19. Наслідки ревізій та раптових перевірок контрольної комісії разом з її висновками друкуються в органах еміграційної преси для загального відома всього українського громадянства на еміграції та докладаються Контрольному Комітету з'їздові української еміграції.

20. В розвиток і пояснення цього регулятиву Український Центральный Комітет повинен опрацювати відповідну інструкцію і примірники її надіслати до своїх відділів і уповноважених.

3. Пропозиції Прагнитої Комісії.

З'їзд української еміграції, перебуваючи в Польщі, виходячи з факту, що українська політична еміграція прибула до Польщі не в якості збігів, а на підставі трактату між двома сусідніми державами Річчю Посполитою Польською та Українською Народньою Республікою і союзу між двома братими народами польським та українським в тяжкій боротьбі за незалежність і суверенність обох держав і народів проти москволюбського імперіалізму та більшовицької навали на землі Польщі в Україні, вважає, що державна влада Річчю Посполитої Польської має за моральний обов'язок та обов'язок чести определити прагнитої стани української еміграції відповідно тим жертвам, які поніс український народ в суцільній боротьбі плече в плече з народом польським проти сільського ворога—Москви.

Для озороки української еміграції в Польщі від морального та матеріального занепаду, неможливої експлуатації та фізичного знищення З'їзд вважає необхідним встановлення для української еміграції:

1. Окремих безстрочних паспортів, які забезпечували б право вільного обрання місця осідку та вільного пересування в межах Річчю Посполитої.

2. Право вільного виїзду за кордон та вільного повертуту до місця осідку в межах Польщі.

3. Право набувати нерукомість, провадити торгівлю і промисли на загальних відстанях, існуючих для громадян Річчю Посполитої, та права користуватися на них як наставків а) своїх фахових знань, освіти та досвіду.

4. Права відчиняти школи з викладовою українською мовою.

Крім того З'їзд вважає необхідним і справедливим:

1. Урівняти в правах всіх політичних емігрантів Українців незалежно від часу прибуття їх до Польщі.

2. Признати за Центральним Органом Української Еміграції в Польщі права встановлювати приваєльність окремих осіб до української політичної еміграції.

3. Предоставлення права адміністративного населення за межі Річчю Посполитої Польської окремих політичних емігрантів тільки найвищої адміністративній владі, з надаванням еміграції права оскарження постанови про населення до Найвищого Адміністративного Суду.

В справі внутрішньої організації української еміграції в Польщі, З'їзд вважає konieczним:

1. Переведення реєстрації всієї української еміграції в Польщі.

2. Упорядкування справ інтерюванних і вибувних і забуваючих з різних причин з таборів.

3) Просити Польський Уряд про приділення Центральному Комітету відповідного помещання на предмет улаштування еміграційного клубу, бібліотеки-читальні, школи та ин. та осідку Центрального Еміграційного Органу і інших еміграційних установ і закладів.

4. В справі культурно-освітній.

1. культурно-освітні потреби,
а) еміграції взагалі.

1) Здоволення культурно-освітніх потреб еміграції являється першорядним завданням нашого організаційного громадянства.

2) Культурно-освітні потреби можуть бути задоволені шляхом утворення постійних органів-часописів і журналів, присвячених, між иним, потребам емігрантів, влаштування шкіл, як загально-освітніх так і спеціальних для молоді і дорослих, а також бібліотек, лекцій, курсів, драматичних вистав, літературно-музичних вечірок, клубів і т. и.

3) Для задоволення потреб еміграції в друкованому слові, а) З'їзд, ініціюючи ініціативу окремих гуртків і організацій, вважає необхідним видання: а) газети двічі на тиждень, б) неперіодичного публіцистичного органу, в) літературно-містечкового журналу, г) військово-наукового і фахових видань, д) щомісячного бюлетеня Українського Центрального Комітету. Підтримка пресових органів мусить стати обов'язком еміграційного українського громадянства шляхом сталої фінансової передалити через відділи Українського Центрального Комітету і об'єднуючих українських організацій за кордоном.

4) Утворення книжкового фонду для задоволення потреб еміграційних осередків в книжці став моральним обов'язком як сталою українського громадянства на терені Польщі, так і українського видавництва в Польщі і за кордоном.

5) Для створення нових культурних цінностей необхідна організація зусобами еміграції видавництва для продукції книжок і підручників.

6) Для влаштування лекцій серед емігрантів, розпорощених по різних осередках, необхідно утворити лекційне бюро, яке б періодично надіслало на місця лекторів або текст виготовлених ними лекцій.

7) Необхідно побажати організацію курсів чужомовних мов і курсів з різних фахів в тих осередках, де мають для цього достатній комплект слухачів.

8) Для організації драматичних вистав і літературно-музичних вечірок несподібно побажати утворення відповідних гуртків чи товариств.

9) Для досягнення організованого життя в еміграційних осередках слід побажати утворення клубів, які б ста-

вили своїм завданням об'єднувати емігрантів на ґрунті задоволення культурно-освітніх потреб на місяця в формі культурно-освітніх товариств „Просвіта“ чи „Рідна Хата“.

10) Для забезпечення можливості шкільній молоді одержати середню освіту, необхідне відкриття на території Польщі української приватної середньої школи з інтернатом.

6) Інтернованих в таборах.

1) Визначити існування культурного осередку—школи, друкарні, видавництва, що склався в таборах, надавачи йому потрібним і цінним як для еміграції, так і для всього народу нашої землі, і видавати належне ініціативі в цій справі, а також вважати за необхідне, щоб були вжиті всі заходи для його збереження незалежно від місця перебування і при всяких умовах. Для цього краще потрібним забезпечення вчителів утримання, учнів стипендіями, робітників печаті і друкарень—оплатою за працю, а самі школи і друкарні задовольнити потрібним приладдя. Тому а також вважати краще потрібним, щоб були вжиті всі заходи для зняття матеріальних засобів. Разом з тим а також доручає Українському Центральному Комітету відзначити додати про те, щоб на випадок ліквідації таборів була забезпечена можливість перенесення культурного осередку з усіма його технічними засобами і персоналом до іншого міста.

2) Для поповнення армії новими керівниками, а також вважати необхідним: а) командувати до західно-європейських академії Генерального штабу можливо більше видатих українських молодих старшин; б) створити військово-наукову підсекцію при секції інтернованих Українського Центрального Комітету для розробки фахових військової науки, принципів творення української воєнної доктрини, упорядкування і розробки військово-історичних матеріалів та видавництва військово-наукового журналу.

в) студентства.

В цілях зміцнення та поширення дотеперішньої діяльності Союзу українських студентів емігрантів у Польщі, а також вважати необхідним задовольнити потреби студентства як в науковому, академічному, так організаційному, культурно-освітньому й економічному. Для того потрібно:

1) визначити з фонду Українського Центрального Комітету відповідну місячну квоту на організаційні справи Союзу;

2) забезпечити українських студентів емігрантів в академічних центрах сталою допомогою на прожиття і потреби, зв'язані з академічним працем (одяг, помешкання, наукові прилади, право навчання і т. д.), а також дати можливість приступити до про-

довження освіти студентам, які перебувають в таборах інтернованих;

3) повернути до науки тих студентів, що примушені були покинути її для придбання засобів на життя в значенням їм сталої й достаточної прожиткової допомоги;

4) подбати про задоволення в академічних центрах студентських інтернатів, їдальень, майстерень і т. и.;

5) при утворенні українських клубів в академічних центрах мати на увазі забезпечення студентству можливості збиратися для національно-культурно-наукового об'єднання;

6) допомогти Головій Управі Союзу у видаванні періодичного журналу для освітлення життя і потреб українського студентства з Великої України в Польщі винагородою студентів-журналістів спеціальними стипендіями;

7) утворити у Варшаві і Кракові наукову бібліотеку, яка б відповідала науковим потребам вищих шкіл польських і з якої користувалися б у першу чергу студенти;

8) для поліпшення правного статусу студентства а також доручає Українському Центральному Комітету вжити заходів перед відповідними чинниками польської влади в справі: а) пролонгації карт побуту терміном на один рік; б) звільняти студентів, що мешкають у Володимирі від зголошення два рази в місяць у поліції; в) поліпшення в одержанні дозволу на в'їзд в академічних центрів в різні місцевості на практичні заняття як в часі фєрїє, так і підчас академічного року;

9) визнати необхідним, щоб на засіданнях Українського Центрального Комітету, на яких бувають порушуватися студентські справи, був присутнім представник від Головної Управи Союзу з правом дорадчого голосу.

П. Матеріальні засоби.

1) Для задоволення культурно-освітніх потреб еміграції необхідне забезпечення органів, що будуть переводити культурно-освітню справу в центрі і на місцях, належними коштами;

2) Кошти на культурно-освітні потреби можуть складатися з таких джерел:

а) певного асїгування (з сум на національного податку); б) утворення національного фонду на культурно-освітні потреби; в) збору пожертв серед українського громадянства, перебуваючого на території Польщі так і за кордоном; г) одностороннього збору пожертв серед всієї еміграції на території Польщі; д) отримання від підприємств культурно-освітнього характеру — видавництва, преси і т. и.

III. Організація культурно-освітньої секції У. Ц. К.

1) Культурно-освітня секція Українського Центрального Комітету являється об'єднуючим органом з куль-

турно-освітній справі еміграції на території Польщі, в завдання якого входить зосередити в собі як відомості про культурно-освітні потреби, так і засоби їх задоволення;

2) на культурно-освітню секцію може бути покладено, між іншим, виконання таких функцій: а) статистичне обслідування культурно-освітніх потреб еміграції на території Польщі; б) інструктування в культурно-освітній справі; в) вироблення зразкових статутів для культурно-освітніх товариств і клубів; г) виготовлення ріжних плянів і програмів для шкіл, курсів і т. и.; д) видання органу, присвяченого культурно-освітній справі, книжковій і підручників; е) підготовка культурно-освітніх діячів та вчителів для шкіл і ріжних культурно-освітніх установ; ж) керування центральними культурно-освітніми установами і зкладами—книжковим фондом, лекційним бюро і т. в.

5. В справі інтернованих в таборах.

1. З огляду на можливу ліквідацію таборів У. Ц. К. вживає негайних і енергійних заходів до того, щоби ця ліквідація Польською Владою переводилася організовано по плянові, що повинна розробити Секція інтернованих.

Засади цього пляну:

У. Ц. К. входить з клопотанням до М. С. В. Р. П. II:

а) щоби всім бажачим звільнитися з інтернованих не ставити жадних перешкод, не узалежнювати звільнення від агоди старостів тих місцевостей, куди інтернований бажає звільнитися і не обмежувати інтерні в праві вибору собі місць осідку;

б) Щоби звільнення переводилося протягом найбільш двох тижнів з дня подачи прохання інтернованим;

в) Щоби звільнення з інтернування надавали були однаково і правами всієї укр. політ. еміграції;

г) Щоби звільненню з інтернування П. Уряд визначав допомогу в розмірі трьохмісячного паяну і одягом, а також правом на безкоштовну подорож до місця нового осідку;

д) Щоби звільненням з табору і бажачим від'їзти за кордон видавалися безкоштовно закордонні паспортні з правом безкоштовної подорожі до кордону.

е) Щоби всім інтернованим, що опинилися за табором, офіційно не звільнення з інтернування, відповідним розпорядженням до старостів і новобств, були видані на підставі посвідчень Укр. Ц. К. карти побуту з урівнянням їх в правах зі звільненням офіційно з таборів

ж) Щоби довготермінові відпуски для підшуку праці Польська влада в таборах видавала безпосередньо всім бажачим, не позбавляючи їх паяна.

з) Щоби коротко термінові відпуски інтернованим видавалися без всякого обмеження.

II.

У. Ц. К. всіма заходами підготував ґрунт, щоб ліквідація таборів відбулася не раптово, не несподівано і найбільш безболісно. Для цього складає Бюро праці—приміщує інтернованих на різні роботи, набуває концесії (ліса, масткі, млини) відкриває кооперативні і інші підприємства, закладає майстерні в інші варстаті праці як в межах таборів, так і по-за таборами.

Прям. Бюро праці відкриває філії на місцях більшого скучення емігрантів.

2) У. Ц. К. виборює у П. Уряду територію і помешкання табору Шані-орно для злишення в ньому організуючи центри, культурно-освітні осередки, майстерень, шпиталі і інших закладів та інституцій, а також ґрунт для інвалідів, старих віком і нездатних до праці.

3) У. Ц. К. клопоче перед П. У. о вистарчакій допомозі для улаштування і підтримки майстерень, різних варстатів праці, культ.-освіт. осередків, а також шпиталі і притулку для старих віком і нездатних до праці.

4) У. Ц. К. доводить до відома П. Уряду про побажання з'ясувати, щоб укр. емігранти, організовані в хлібо-робелькі артелі, буди наділення участками землі для закладу колоній та осель.

Дискусія.

(Перенесення зі стор. 4.)

П. Рачинський зазначає, що план п. Саліковського добрий в теорії, на практиці ж перевести його буде трудно. Структура Ц. К. надзвичайно ненормальна і надати не може бути злишення. З'єднання двох організацій Комітета і Т-ва допомоги—теж нічого реального не дасть. В своїй організаційній роботі не мусимо брати в основу мертво організації, а мусимо взяти Статут тієї організації, котра вже розвинула свою справу—Статут Т-ва до допомоги збігцям в Україні. Далі п. Рачинський доводить, що з Ченстохова було надіслано до У. Ц. К. на затвердження Статут Громадського Комітету в Ченстохові, але досі відповіди не одержано. Конкретно п. Рачинський пропонує в основу нової організації взяти Статут Т-ва допомоги біженцям в Україні. Технік далішня буде вироблена на місцях. З'ясувати має вибрати 10 членів до Комітету, відділи на місцях менше. В окремих місцях, де відділів не буде утворено, має бути Уповноважений Комітету. Кожен емігрант являється членом організації і за порушення Статуту виключається з неї.

П. Крушнявський — зауважає, що утворення нової організації затягуватиме справу. Коли були дефекти в обох агаданях організаціях—то це вина не наша, а вина осіб. Біжуче життя вимагає негайної акції, тому потрібно віднайти середню лінію і зупинитися на добранню нових ле-

дей, з досвідом, громадським стажем і організаційним зростом. Хоч в принципі погоджується з Ченстохівським делегатом, але з огляду на сучасні вимоги життя—підприємству до пропозицій, висловлених п. Саліковським. Але підкреслює, що при голосуванні кандидатів з'ясувати мусить звернути особливу увагу.

П. Ковальський в—доповідає, що існують певні традиції в емігрантській організації. Утворення У. Ц. К. було результатом того, що само життя насувало цю форму організації. І не без підстав: нація вимагає від емігранції сконсолідованості в організації, більше під поглядом ширших національних інтересів, ніж під стягом вузько-емігрантських потреб. Товариство допомоги збігцям мало своїм завданням задовольняти буденні потреби в емігрантському житті. Коли ж прийняли на увагу ширші завдання емігранції—момент загального національного інтересу—то мусимо поставитись уважно до тієї форми організації, до утворення якої повмусило саме життя—до утворення У. Ц. К. В цьому була певна необхідність. Історія емігранції довела до утворення організації по другому ґраці—як Т-во допомоги біженцям. Але і той і другий принцип відбули моменти ненормального розвитку. Було багато організацій на периферії, що не мали центра, бо Головна Упрява Т-ва допомоги лише була мертва назва, без ніякої особливості акції. Сама конструкція цього органу була теж ненормальна: досить того, що Головна Упрява обирала лише Загальні Збори членів Варшавського Відділу Товариства серед яких численні делегати з місць були в меншості. Ідеально організувати емігранцію—бажання добре, але на те, щоб змінити обидва Статуту, потрібен час. Крім того, кожн організація має свій центр, утворюється конкуренція і шкода для загальної справи—особливо в сфері матеріяльній. П. Ковальський думає, що висловлена п. Саліковським схема могла б бути прийнята. Але з'ясувати де-що в ньому доповнити, де-що змінити. Необхідна рівноправність всіх членів Ц. К. та відповідальність їх перед делегатським з'ясуван української емігранції. Необхідно також урегулювати справу добуття коштів поміж У. Ц. К. та Т-вом Допомоги біженцям в Україні.

Паралелам же у всякім разі надати не повинен в цій справі мати місце.

П. Волохитин—Наше все життя емігрантське збудоване на фізиках. Це в наслідок нашого емігрантського буття в Польщі після Ризького миру. Кістяк У. Ц. К. завязано нам в тому вигляді, як ухвалено урядовими чинниками. В справі ж внутрішнього життя має рішуче значіння наша воля, мусимо мати на увазі виборення максимуму прав в цьому органі. Що до Дерекції—то врад чи можна що небуде зяк-

нути їй. І коли ця організація звертається лицем до українського громадянства, то було б бажано, аби Директори були б добрані чи затверджені. До докладу п. Саліковського додати нічого не доводиться. Паралелізму не повинно бути. Вся праця мусить бути сконсолідована в руках одного українського органу. Суто буденна праця провадитиметься на місцях і повинна бути координована з працею центрального органу.

П. Крушнявський в доповідає, що таборове життя, з його деморалізацією, безправністю, давно вже вимагає громадського контролю.

Звертає увагу на той факт, що окремі групи з частин, будучи відправленими на різні роботи, відправлялися при одному загальному списку, і що окремі особи абсолютно були позбавлені можливості відійти від даного ґуртка, чи від того відорванися, у якого вони працювали, не маючи при собі ніякого документу. Траплялося так, що командири частин чи особи, яким була допущена група, зовсім лишали людей на волю Божу, і вони, крім того, що були без всяких документів, були в тяжких умовах на праці, коли безправне їх положення давало волю різним експлуататорам всебічно використовувати їх.

В організації центру—мусимо віднайти дієсну середню лінію. Але мусить бути представництво і на таборі. В таборі кінче необхідно втручання громадського чинника, там наступає катастрофа морального зросту. Ма мусимо і таборових людей вважати за політичну емігранцію. Далі доведеться до відому справу зі звільненням із таборів 114 сімей. В даній справі не було належного порозуміння між У. Ц. К. і таборовою нашою владою. Необхідно ще утворити положення цих звільнених, управити їх, як політичних емігрантів. Наш З'ясуван повинен зайнятися опікою їх. Що до організації центрального органу—то необхідно покласти в основу принципів виборності і цей орган має би виступати в себе Т-во допомоги збігцям в Україні. Але висловлює побажання, що і такий орган не буде представником інтересів всіх емігрантів. Пропонує скласти З'ясуван для організації ширшого представництва емігранції.

П. Ковальський зауважив, що обмірвання даного питання мусимо мати вищу провідну ціль культурно-національного і державного зросту, до досягнення якої необхідно прагнути організованій намії емігранції. Щод до загального представництва, то вічного добувати. Лише мусимо уникати загального абсентеїзму, ворожнечі, злоби і інших дезорганізуючих елементів. Необхідно прикласти свою енергію для закладення активної, здорової емігрантської організації, свідомої великих своїх національних завдань.

П. Вілодуб—звертає увагу на те, що Чехословійський представник домагається, щоб існувало Т-во допомоги, а не У. Ц. К. Але в тому ж другому бракувало певних засобів для розв'язання акцій. Ми чули від докладачів п. Забієва про врятованих 900 осіб, а Т-во допомоги одержало лише вагон білків. Але таборні умови вимагають активніших організацій. Абсентеїзм і відсутність енергії у громадянства теж відіграли свою роль.—Почувається з тим, що необхідне злиття цих об'єктів організації і що праця мусить бути поведена активніше.

Далі—звертає увагу, що сьогодні вперше ми, емігранти, зібрані на З'їзді для обговорення своїх потреб і що треба вжити всіх заходів для утворення єдиної, міцної організації, в якій панувала б згода і шире співробітництво для подолання всіх найбільших питань серед нашої еміграції і що не варто вносити розтроту в цей день нашого З'їзду, який має велике значення і велике завдання—об'єднати розрошену нашу еміграцію.

П. Свідко-вський — зазначає, що оскільки йому було приємно читати доклад—остільки йому важко підійти до об'єкту доклада. Бракдається головним чином те, чому передатися верховенству в справі обслуговування нашої еміграції. П. Рачинський висловлює, як ми чули, що коле З'їзду не вирішити по його пропозиції, то ми, мовляв, створимо самі свою організацію. Що не вийде?

Члени Ц. К. мають вийти на трибуну і заявити, що і вони підлягають волі З'їзду. Процедура ж делегаційного нового статуту затяжана. Т-во допомоги об'єднує лише своїх членів, а Ц. К. має об'єднати всю еміграцію. Коли ми виступимо директорів секцій, то тоді У. Ц. К. матиме правомочність.

П. Прокопович—доповідає, що самий факт скликання З'їзду та доклад про необхідність реорганізації зобов'язує вже дирекцію і дирекції вже вважатиме З'їзд правомочним, а не себе.

П. Волохін—пропонує приступити до обрання Комісії для opracowania доклада п. Саліковського в формі постанови Пропозиція гласуванням ухвалена. Обранство Комісії з 5 чоловік: п. п. Капустинський, Курчупинський, Ковальський, Тарнопільський і Забієв.

1) Голова Зборів оголошує прийняття від укр. соціал-федералістичної партії в Чехословаччині.

2) Найвищим ранішнього засідання обрано Комісію в двох члени: п. Товаришевського і л. Лорченка для складання відомості З'їзду на прийняття окремих осіб та установ.

Вечірнє засідання.

На черзі доклад в справі національного самооподаткування в. Золотницького. Докладчик уважно обставив

ся до своїх аргументів і доклад його можна вважати вичерпучим темою. Дискусій по докладу мало торкалася суті його і характеристичні лише своїм ідейним реферсом. На жаль і за технічними умов не можемо подати докладів в цілому—то вимагає окремої книжки. І за дискусійних промов подіємо лише промову п. Киріченка.

Ц. Кирічєвє як—громадянин сирає а дуже делікатна. Ми чули загальний доклад. Але потребує він ще багато чистих конкретних даних. Ми повинні знати скільки в таких людей, з котрих можемо стягнути податок та їх матеріальний добробут. Подією дві категорії податків. А як більшість емігрантів без засобів—то як буде введено той податок. А коли хто не внесе податку—то як ми чули—відносно тих емігрантів має бути вжито цілі репресії та примінено різкі спорівки.

Далі: потрібно знати, скільки потрібно зібрати податків. Тому без певних даних трудно шось говорити. Систематичного високотного податку не годиться. Тепер що до органу, який буде переводити в життя податок.—На жаль тут нічого не чує Статуту Комітету. Основна його риса, що він збудований по принципові інститутів урядової і не має гарантії в успішності податкової акції. Отже, повинен бути новий орган. В такому стані, як тепер перебуває Комітет, не може керуватися оподаткуванням. Ц. К. в сучасному стані його—не можна доручати цієї справи. На мою думку—Ц. К. може валиватися лише органом представницьким, а в якому разі активним. При Комітеті повинен бути окремішній вищий—фінансово-господарчий—що і буде провадити самооподаткування. Комітет навіть в справах вирішення цієї справи не має права голосу. Контроль тоді в людях контролю, коли по-за контролівцями, при потребі може бути і кара. Доклад багата теоретичний і малопрактичний.

Самооподаткування є річ необхідна. Але необхідно щоб і рекламування цієї справи не зійшло як мрія. Головним моментом успіху в даній справі—є авторитетність органу, що провадитиме П. Пропонує справу самооподаткування передати до його Ц. Комітету. Основним принципом податку є те, щоб він не був алією і чужою нашою існування. Він мусить бути єдиним засобом для діяльності Комітету. Ц. К. має засоби рідкі і малозначущі, ми маємо дати їм певну цінність, а не чекати, поки зникне можливість збілизити з білизною. Протягом цілого року нічого не зроблено. Не допущено, щоб в українському вигляді в склад емігранської організації пошла якась сумішній реалізації вмістили лише з того, що внесли основний внесок в 500 мар. п. Крім того, недопустимо ні в якому разі, щоб цими рішима розпоряджалася Дирекція Ц. К. Щодо стрелішня до центру. Чи маємо ми місце, де б нам можна було б зібратися—ні

А У. Ц. К. маємо? Але в помешкання У. Ц. К. можливо нас не пустять, бо в помешкання не Комітету, а п. Забієва. А коли ми питаємося про Ц. К.—то нам відповідь дають таку, що ніби ніякого Комітету нема. Крім того, нам емігрантам дається порада, не шукати цього Комітету, як Комітету, а питати окремих осіб.

Пропозиція.

П. Волохін вносить пропозицію: З'їзд, заслушавши доклад п. Золотницького в справі національного самооподаткування української еміграції в Польщі і додати до доклада—ухвалити: принципово визнаючи за необхідне введення національного самооподаткування, а вироблення деталей в цій справі доручити Комісії. Пропозиція ухвалюється.

Пропонується поправка п. Киріченка: Самооподаткування не повинно бути засобом для існування еміграції. Поправка приймається.

Після того обрано Комісію для цього з 3 осіб: п. п. Галаневича, п. Дедичевського і п. Пашка.

Прийняття п. Кошицевої.

Заслухана позачергова заява п. Забієва про надіслання оригінальних телеграм п. Кошицеви, члени жюри якого в своїх зарплатні не раз ухвалили поважну поміч нашій еміграції.

Пропозиція ухвалюється.

Сен. Сідленький і п. Голуфко на З'їзді.

На другий день на З'їзді заітали сенатор Сідленький і п. Голуфко. В своїй красочній промові сен. Сідленький толо і серйозно висловив свої співчуття укр. еміграції, підбадьоруючи її впрям, що незабаром настане час, коли поверне вона на рідну землю звільнену від ворогів і знову укр. народ поповниться хазійною своєю державою. А що настане цей час в тому переконаний сен. Сідленький хоча би та-то, що прийшов він по довгих ривках невільництва і для Польщі. Пречий і укр. народ має не менше права на державну незалежність.

Закінчив свою промову Сен. Сідленький поетичним порівнянням укр. еміграції з образом Прославним із Слова о Польку Ігоревим.

П. Голуфко просив З'їзд не думати, що польський народ, окремий польська демократія забули події недавнього минулого, коли плече о плече укр. військ, в спільній з Польськими боротьбі з більшовицькими ратували Польщу від нової неволі, нового рабства. Вони добре пам'ятають Замость і Ген. Бездручка, який своєю відвагою оборону Замость підтримав більшовицьку військову і тим спричинився до початку свого відвороту більшовицьким. Не може П. Народ забути цієї братньої допомоги Укр. Народові.

Хвилею польська демократія уступила стерно владі іншим політичним партіям свого народу. Не може польська демократія тепер прийти з балакою допомогою укр. еміграції. Знає вона і алідні і кривиди укр. еміграції. Знає польська демократія і те, що лише тоді буде Польща незалежна, державно міцна, лише тоді зуміє польська демократія зайнятися спокійною творчою працею, коли її сусідом буде велика, незалежна Держава Українська. І польський народ, пам'ятаючи це, ніколи на забуває і про свій святий і життєвий обов'язок прийти укр. народові на поміч в його великій і тяжкій боротьбі за визволення.

Промови обох представників польської демократії З'їзд зустрів гучними оплесками. Промовця коротко відповів Голова З'їзду п. Сальський. Він певний в доброзичливості польської демократії, певний в тім, що польський народ в цілому пересякнеться думкою ескілки залежати його державна доля від долі укр. народу і певний в тім, що і тепер, не дивлячись ні на що, польський народ підтримає укр. еміграцію, допоможе їй в її такому становищі.

День третій—17 серпня.

Засідання раніше.

П. Киркиченко зачитує проект резолюції Правничої Комісії в цілому.

П. Рачинський вносить поправку до проекту резолюції про те, що згодя заарештовано делегата З'їзду п. Шаповала і що тому необхідно негайно вжити заходів про звільнення п. Шаповала з-під арешту.

Голова Зборів заявляє, що в даній справі він вже персонально вжив заходів перед Комісаром, який обіцяв дати відповідне розпорядження.

Після того п. Киркиченко зачитує проект резолюції про артикулах.

З рядом поправок і з виключенням із проекту резолюції пункту в справі інтернованих, питання про котрих для докладного опрацювання передається в окрему Комісію, проект резолюції Правничої Комісії З'їздом ухвалюється.

Привітання від проф. Феценка-Чопівського.

З'їздові оголошується привітання від п. проф. Феценка-Чопівського.

Культурно-Освітня Справа.

Ширше і найбільш докладне освітлення айнашла собі на З'їзді Культ.-освітня справа.

В короткому, стислому, але вичерпуючому докладі п. Сіропольою охочою справою шкільною, подана її сучасний стан і намітання те необхідне, що треба зробити для підтримки вже існуючих шкіл і для поширення шкільної освіти надаль.

На шкоду не маємо під руками докладу п. Сіропольою, а тому не можемо його подати читачам нашим.

Детально розроблений доклад представив делегат Союзу Студентів України у Варшаві.

Про постанову шкільного діла в Калишському таборі докладав п. Дунічовський.

П. Прокопович подає свої надзвичайно цінні практичні міркування.

П. Прокопович — підкреслює, що в додаток до складеного попередніми докладчиками в культурно-освітній справі, — він має подати лише коротеньку основну схему в справі культурно-освітній — в сфері моральної та матеріальної допомоги таборами. Ми не повинні забувати того цінного осередку, який організовано в таборах. Там провадиться продуктивна робота щодо збільшення культурно-національних цінностей. Крім того перебуває в таборах цінний людський матеріал, який необхідно зберегти, організувати таборний центр, щоб зберегти і культурні оцінки і людей. З другого боку необхідно, щоб тім із таборами, які заходять звільнитися — не було перешкод, було дивно право вибору місця осідку, карту подорожі і т. н. Спеціальній категорії учителям — дати змогу виїздити з табору до вищих українських шкіл за кордоном, їм повинні бути теж видані карт подорожі і акордонні паспортні.

Далі необхідно підшукування праці по змові в організованій спосіб — спілкарми — для тих таборами, які хотіли виїздити з табору на працю організованими групами. І між всіма ними треба зберегти органічний зв'язок. Для тих же, що залишаються в таборах — організувати майстерні, необхідно придбати відповідні приладдя і дати однаразу допомогу операційним капіталом для того, щоб пустити в рух майстерні.

В таборах функціонують школи, друкарні, видавництва, виходить газета, видається кілька журналів. Таборні школи — байскаутів і імени Шевченка — мають велике значіння ще й під тім поглядом, що в них провадиться експеримент про використання закону про єдину національну школу. Ці всі зазначені осередки теж необхідно зберегти.

При культурно-освітній управі Генерального Штабу утворено спеціальний культурно-просвітний фонд, із сум якого видано на культурно-освітні потреби по 1 серпня 13 021 350 мар п. Необхідно підвищити платню вчителям і письменникам. Одержано від Ліквідаційної Комісії Гол. Упр. Українського Червоного Хреста — 400 зол. под. на які мається на увазі утворити фонд допомоги інвалідам, хорим та дітям. Необхідно приєднати сухитників до сенаторів.

Отже, в сфері моральної необхідно: 1) щоб громадянство стало у тісному контакті з таборами; 2) координувана спільна робота різних сил

лох і товариств; 3) організація допомоги книжкою; 4) організувати допомогу тим, хто виїде з табору.

В сфері матеріальної: використати міжнародні благодійні організації і чинники, організувати допомогу в справі підшукування праці.

Необхідно підтримати оргін культурно-просвіт. таборних організацій „Український Сурмач“, а також і книжкову таборну продукцію, та підтримати фонд шкільний і пресовий.

В сфері правній — визначити правне становище інтернованих, організувати відділ центру в таборах, організувати спеціальну секцію при У. Ц. К., що відала б справами інтернованих.

П. Волохів — доповняє, що таборове суспільство давно почало працювати в напрямку культурного удосконалення, перемігши величезні труднощі і своєю енергією поширило продукцію в тяжких несприятливих умовах таборного життя. В порівнянні з пошатвореними здобутками — перевага на боці таборів. Досить перерахувати школи, газети, журнали, щоб сконстатувати, що більшого табори зробити не могли. І коли ми стоїмо перед фактом можливої ліквідації таборів, то всім тим культурним таборним осередкам загрожує небезпека. Представники української еміграції тут повинні звернути на це особливу увагу. Наші головні завдання — зберегти станки культурної праці, підтримати культурні осередки, дати можливі умови для дальнішої праці. В культурно-національному відношенні табори відіграли колосальну роль. Необхідно допомогти, щоб табори існували і надали, хоч би в якійсь формі тому, що вони дають можливість спільної організованої праці в місці скучення. Розпорощення же культурних таборових сил — загрожує нам небезпечною для нашої загальної справи.

Далі п. Волохів читає меморандум Педагогічної Ради Школи Байскаутів.

Далі читає висновки з листів тих пластунів, яких було вивезено до польських шкіл.

Жахливі висновки!

Привітання Армії.

П. Саліковський підкреслює, що наша Армія знаходиться явні в особливих умовах. Ми пішли разом з Армією і діємо тут з нею незгодя. На Армію покладаємо свою надію. І ми мусямо підтримати нашу Армію морально, висловити привітання їй від імени З'їзду.

Голова Зборів пропонує до речущи скласти привітання комісії. Пропозиція ухвалюється.

П. Саліковський заштів, чи був зроблений якийсь протест в справі відірвання 4 пластунів до польських шкіл.

Ген. Беаручко відповідає, що він просив генерал-інспектора про по-

вернення 4 пластуів Мін. Внут. Справ відповідно, що це непорозуміння, але пластуїв на повернуло.

П. Саліковський пропонує копії оголошених листів надіслати представникам польських політичних організацій, які висловлювали такі гарні привітання З'їздові.

П. Корніївський в-констатує, що аусиллями окремих одиниць проваджено ту кількосьальну роботу в таборах, але в ній командний склад не прийняв ніякої участі Далі звертає увагу, що к. осв. справа — є спеціальна справа, що для успіху самого процесу к. осв. праці — необхідно організувати спеціальне керівництво цією справою в таборах. До інтерювання в цій справі панували цілковитий хаос. Окремі начальники з державним розумом звернули належну увагу на куд. осв. працю в таборах, як Удовиченко, Беаручко, Шаповал і з моменту інтерювання — к. осв. праця стала інтенсивнішою — було складено „Положення про утворення куд. осв. справи“, але воно творилося для майбутнього. Пройшло 2 роки і положення це, будучи ніби й в силі, не могло бути скористовано для проведення в життя.

Наш центр заснував при Генеральному Штабові Куд. Осв. Управу, якій підпорядковані школи, гімназії, куд. осв. відділи військових частин тощо. В справі реорганізації ця управа нічого не зробила, лише кермувала тим, що вже функціонувало. Головне сучасне завдання — забезпечити економічно культурних робітників, цим самим став учительського складу і учнів з огляду на нестарість їх іве відживлення. К. О. Управа утворила спеціальний шкільний фонд. Але кожний фонд є акція, що розвиває на ширше співчуття. В даній же разі бачимо нейтральне відношення ширших кол громадства: 15—16.000.000 — це дуже малий фонд за пів року. Є ще цілий ряд дефектів в шв Управі: вона не підбала досі про заснування бібліотек, читальень, про видання чи оголошення звітів орієнтаційного характеру та пресових автент. Це дуже важливі пункти. — бо інтелігенція при сучасній дорочечі не в стані купити газету. Завдяки такому положенню шитяться різні чутки, проважчі, наприклад, недавно були чутки про князя Миколая Миколайовича, що він ніби щось може — і прому московському блефу багато поірило... Отже, панус повинні дезорієнтація. Всі ці моменти є надзвичайно сумні. В обох таборах не організовано ні одної читальні, ні одної газети, ні одного журналу. З огляду на все вищезазначене пропонує: 1) скасувати існуючі в таборах органи культурно-осв. праці, 2) утворити новий орган осіб, які провадять цю працю фактично, 3) при куд. осв. секції У. Ц. К. мусять бути підсекція студентська і таборова.

П. Білодуб — висловлює думку про те, що нам необхідно зберігти мозок армії найактивніші, свідоміші і лядуної сили. Тих 20 чол. старшин Генерального Штабу, що маємо — за мило. В імені Громади Старшин в дивізії, делегатом якої він є, п. Білодуб звертається з проханням допомогти юридично старшин до вищих військових шкіл закордонних. Коли провадиться допомога б. старшинам-студентам — то там паче необхідно допомогти тим старшинам, що бажали б вступити до вищих шкіл. Крім того проає при одній із секцій У. Ц. К. Д. утворити відділ із старшин. Ген. Штабу — 3—5 чоловік і щоб вони в першу чергу — організували б військовий місячник чи тижневик. Отже, мусямо провадити підготовчу акцію для організації в майбутньому відповідної мілітарної сила.

П. Саліковський — підкреслює, що згода, спільність, єдиний фронт — це ті гасла, що утворили З'їзд. Коли доводилось організувати його — були песимісти, були й оптимісти. П. Саліковський гадає, що перемогли оптимісти. Ті окремі спроби зрівняння справи — не повинні звертати нашої особливої уваги. Нам треба пам'ятати про Всеукраїнський фронт. Сучасний період в період національної творчості. Провде певний час і все налагодиться. Для досягнення такої єдності, потрібна відповідна атмосфера, потрібно утворити певні умови при котрих та єдність підтримувалася б і далі. Одним із могутніх засобів для цього є преса, в якій всебічно освітлювалося б життя українське. (щоденна газета) та висловлювалася б думка та бажання читачів, як, наприклад, в тижневому органі. Тоді та єдність мала б ґрунт. П. Саліковський з великим задоволенням згадує „Українську Трибуну“ — та день одержання її в таборах, де в 1 день зібрався 100 000 м. п. на „Укр. Тр“. Добре було б, як би у нас була щоденна газета. Але організувати видання такої газети тепер дуже тяжко і навіть неможливо з огляду на надзвичайну дорожечу друку. Справжньої газети, що задовольняла би всі моги політичного змісту — видавати тут через де-які мотиви не можна. Наша газета в майбутньому мусять бути без підлітки. Чи утриматься така газета? Видання російськ. газети, наприклад, „За Свободу“ обходиться в 120 000 000 мар. п. Таких грошей нам не дістає. Добре було б, коли розд-були б хоч 60.000.000 мар. п. Видання тижневика, або 2-х тижневиків обійшлося б в 30—40 мільйонів на місяць. В таборах ми смо дуже добру газету „Український Сурмач“. Коли б таборові адміністратори погодилися перетворити „Укр. Сурмач“ в загальний емігрантський орган, ми повинні були б за те тільки низько віденитись. Друг в таборі коштує в два рази дешевше, ніж тут. З другого боку необхідно мати періодичний журнал. Таким журналом є „Трибуна

України“, що поважно освітлює різні події.

Але на видання цих двох органів потрібні кошти. З Румунії маємо — вже листа, що тамовші українські організації забезпечують 25 примір. „Тр. Ук.“ — Потрібне матеріяльне забезпечення, колективна передплата. З національного податку взяти кошти на газету та журнали неможливо. Але позичково можна було б скористуватися цим джерелом, поки налагодиться спеціальне пресове джерело.

По докладі обрано Комісію в складі п. п. Прокоповича, в. Сірополка і Довгала.

17—VIII—Вечірнє засідання.

Слово надається докладчкови від Організаційної Комісії в Ковальському.

П. Прокопович вносить позачергову заяву про те, що на З'їзді є члени Т-ва Допомоги Збігцям в Україні і пропонує їх коопувати до складу З'їзду.

Слово забирає Голова Т-ва Допомоги Збігцям в Україні п. Вагришовський і висловлює привітання З'їздові.

Далі п. Ковальський доповідає, що Орган. Комісія складала проект резолюції і окремі тимчасові регуляції про цей орган і що пункти резолюції повторюються і в регуляції.

Ухвалюється читати і регуляції і резолюції по окремих пунктах.

З деякими змінами постановою Організаційної Комісії З'їздом ухвалюється.

Постанова Комісії по самооподаткуванню.

П. Золотницький — читає проект регуляції, про самооподаткування.

Постанова Комісії з певними поправками З'їздом ухвалюється одностайно.

День четвертий — 18 серпня.

Засідання раніше.

На порядку денному доклад в міськ.

Заслухано доклад представника від судитивів-інтерювання Бібіка.

Доклад В. С. В. Ізмаїлів.

П. Рагоза — читає доклад і проект резолюції з приводу нього.

Збори проект ухвалюють.

Доклад в справі утворення укр. емігрантської еміґрації.

П. Романенко — доводить до дома, що йому доручено оголосити доклад про утворення українського еміґрату.

П. Рачинський — пропонує докладати заслухати і без дискусій передати Іх У. Ц. К. для опрацювання до наступного З'їзду.

П. Радченко — оголошує власне тези доповіді.

П. Романенко — оголошує надзвичайний цікавий і гарно розроблений доклад про утворення українського еміграційного єпископату.

П. Гончаренко — оголошує доклад в тій же справі від імені об'єднаних братів Св. Покрову (Спід. Юн. Школи, 2 Вол. дивізі).

Протоієрей Пашевський, пригадуючи коротко історію змагань наших до утворення української автокефальної церкви, зазначає що з канонічних мотивів не доводиться порушувати справу про утворення еміграційного єпископату тут, і пропонує залишити питання так, як воно є.

З'їзд ухвалив передати цю справу до У. Ц. К.

Треба зауважити, що справою про утворення укр. єпископату на еміграції З'їзд надзвичайно зацікавився, а доклад п. Романенка викликав живий обмін думок в кулуарах З'їзду. Тема безперечно актуальна.

Після перерви.

П. Саліковський оголошує привітання З'їздові від А. Левницького і його співробітників.

Після того п. Саліковський інформує, що група укр. поляків, що перебувають у Варшаві, обрали свого представника на З'їзд, який має висловити привітання, але не має змоги бути на З'їзді, бо мусів негайно виїхати з Варшави.

Далі п. Голова Зборів пропонує приступити до виборів Контрольної Комісії У. Ц. К.

П. Морозовський оголошує свою заяву про те, що в голосуванні він участі брати не буде.

П. Волохів — пропонує на випадок виходу кого небудь із членів Ц. К. добрати 2 кандидатів.

Ген. Безручко пропонує, щоб в такому випадку У. Ц. К. сам вибрав заступників в порядку коортонації.

П. Коршнівський — висловлюється проти цього і підтримує пропозицію п. Волохова.

П. Татаренко — пропонує тоді добрати не 2, а 6 кандидатів відповідно до кількості керівників секцій.

П. Саліковський — зазначає, що вибирати 6 заступників зайво і не можливо і підтримує пропозицію п. Волохова.

Голова Зборів голосує пропозицію п. Волохова. Зборами пропозиція ухвалюється.

Резолюція в справі к.-освітніх.

П. Сірополко — читає проект резолюції з приводу доповіді в культ.-осв. справі.

Проект зборами ухвалюється.

Після того провадиться таємні вибори Контрольної Комісії У. Ц. К.; із запропонованих кандидатур обрано: члени Контрольної Комісії Феценко-Чопівський (42 год.), ген. Безручко (37 год.), п. Коршнівський (24 год.); кандидатами п. Плющ (31 год.) і п. Довгаль (9 год.).

П. Лорченко доповідає, що до нього зверталось багато членів З'їзду з проханням зафіксувати цей 1-й український еміграційний З'їзд фотографічно, в огляду на те, що він являється в житті нашої еміграції явищем надзвичайної ваги.

Ген. Безручко пропонує відкрити підписний лист серед членів З'їзду.

Пропозиція ухвалюється. (Проводиться підписка).

П. Волохів — оголошує проект резолюції, вироблений фракцією таборних представників, в додаток до проекту резолюції Правнич. Комісії.

Проект резолюції ухвалюється.

Далі Голова Зборів пропонує приступити до виборів зав. секціями У. Ц. К. — згідно тимчасового регуляміну.

Голова Зборів пропонує називати кандидатів.

П. Дуничевський — подає в імені фракції таборних представників список наступних кандидатів.

На правничу секцію — п. Приходько, — Організаційну — п. Кональський, Фінанс.-господ. — п. Золотницький. На секцію Інтернованих — п. Сальський, культ.-освіт. секцію — п. Саліковський, гуманітарну секцію — п. Шаповал, секретаря — п. Зайцева. Зав. члени: п. Лорченко, п. Добровольський.

П. Добровольський свою кандидатуру знімає.

П. Лотоцький — доводить до відома З'їзду, що емігранти на кресах мають дуже негативне відношення до особи п. Зайцева і коли ця кандидатура не буде знята — то не викличе неприємності на кресах. Пропонує зняти кандидатуру п. Зайцева. Оголошує свою пропозицію кандид. списку: — 1) на правничу секцію — п. Багриновський, орган. — п. Плющ, інтернов. — п. Сальський, культ.-осв. — п. Лорченко, гуманітарну — п. Шаповал, секрет. — п. Приходько. Завис. члени: — п. Добровольський і Денисенко.

П. Приходько і п. Плющ, п. Лорченко і п. Багриновський знімають свої кандидатури зі списку п. Лотоцького.

Вноситься кандидатура на секретаря п. Коршнівського.

П. Іванович зазначає, що треба порозумітись) по згоді закінчити вибори. Коли п. Приходько відмовляється, то пропонує кандидат. на секретаря п. Коршнівського.

П. Приходько ще раз відмовляється обійняти посаду секретаря.

П. Татаренко — закликає З'їзд до єдності і забуття всяких персональних рахунків.

П. Рачинський — заявляє, що не бажаючи брати на себе моральні відповідальності при ненормальних умовах, в яких провадиться вибори — приймати участі в виборах не буде.

П. Токаржевський просить у п. Рачинського пояснення до слова „ненормальні умови“. Відповіді не одержує.

П. Коршнівський пропонує ухвалити перерву на порозуміння. Ухвалюється перерва на 10 хв. Після перерви читається знову список кандидатів на правничу секцію п. Приходько, на орган. сек. — п. Кональський, на фін.-господар. — п. Золотницький, на сек. інтернов. — п. Сальський, на гуманіт. — п. Шаповал, на культ.-осв. — п. Саліковський, на секр. — п. Зайцева і п. Коршнівський. Зависні: п. Денисенко, п. Плющ, п. Галаневич, п. Лорченко.

Залис кандидатів ухвалюється прийняти.

Представник від Союзу студентів пропонує обговорити кожну кандидатуру.

Пропозиція ця З'їздом не приймається і починається подача виборних списків делегатами, що викликається.

Голова Зборів, генерал Сальський, інформує Збори про те, що він був у пана Міністра Внутрішніх Справ в візиту, інформував його про З'їзд, про ті потреби і завдання, які стоять перед нашою еміграцією, звернув увагу п. Міністра на правове ненормальне становище еміграції, інтернованих козаків, що найважче в їхній роботі, не мають жадних документів і т. д. П. Міністр дуже уважно вислухав, прийняв до відома і пропонував подати йому відповідний меморіал.

Голова Зборів пропонує перерву для підрахунку голосів. Пропозиція ухвалюється.

Перерва.

Після перерви.

Голова Зборів доводить до відома, що при виборах брало участь 53 делегати при двох, що утрималися. З поданих висновків Підрахункової Комісії, наслідки виборів такі:

На завідувач секціями обрано: 1) Організаційну — п. Кональський (49), 2) Фінансово-господ. — Золотницький (51), 3) Правничу — п. Приходько (50 год.) 4) Гуманітарну — ген. Шаповал (44 год.) 5) Інтернованих — ген. Сальський (51) 6) Культурно-осв. — п. Саліковський (50) 7) Секр. (38) п. Зайцев. На зависних членів: п. Лорченко (37), п. Галаневич (32).

З'їзд вітає обраних керівників секцій, після того голова Зборів п. Ген. Сальський, підраховуючи працю

З'їзду, констатує, що ми нині стали на шлях єдиної емігрантської організації, перекладаючи однією ідеєю, однією думкою, одним змаганням, — щоб зберегти себе, як складову частину нашої національної сили. Завзяття, героїзм, енергія членів З'їзду зробить все необхідне для досягнення єднання. Ген. Сальський вірить, що в цьому напрямкові буде продовжуватись організовано праця і далі, і що тим самим буде покладено фундамент в імя великої будучини, во імя щастя нашої Батьківщини.

П. Татарко — визначає, що праця З'їзду триватиме 4 дні в тяжких умовах і напруженому ставі і що зявляємь згодом відкриття Зборів Президію З'їзду ініціює. Голова Ген. Сальський — їм удалося довести праця до кінцевого з'їзду. Пропонує відкрити Пресвітерію З'їзду подією. (Зборів відкриття Президію).

Представник від Союзу Студентів констатує, що 4 дні були інтенсивною працею З'їзду. Оратор вірить, що новостворена організація виконає завдання, які стоять перед нею, що ми мусимо перемогти всі труднощі, що не все ще втрачено, що ми не мусимо втратити надії на здійснення наших національних ідеалів.

Прот. П. Шевський — визнає, що він з великим захопленням і серцем закликає З'їзд і що ми повинні молити Бога, щоб Він і надалі допоміг справі нашого об'єднання.

Після того пропонує привітати п. Головного Отамана (Зборів вітаеть).

Голова Зборів оголошує, що З'їзд укр. емігранції в Польщі свою праця закінчив.

Останній урочиста хвилина. Останній акорд. «Ще не вмерла України» і делегати закликають всіх, щоб вернутися в діалогі збутку, до свого буденного, замишеного, емігрантського життя з надією, зміцненою З'їздом, що укр. емігранція успішна, що не аломала її духу і знервованості туртури новітництва і змигання, що ще її останнє слово не сказано.

Делегат.

Склад 1-го З'їзду

Української Емігранції в Польщі
15—18. Улі 1923 р.

Всіх членів 60 чоловік. З них—51 обранців і 9 кооптованих. Репрезентують вони: 1) 11 емігрантських колоній, 2) три робітничих комітети, 3) два кооперативи, 4) сім емігрантських інституцій на чолу Польщу 5) 10 товариств культурно-просвітнього і професійного характеру.

Склад оновленого У. Ц. К.

Керовники секцій: 1) правничої Приходько Василь, 2) організаційної Ковальський Микола, 3) Фінансово-господарчої Золотницький, 4) інтернати-

вих Сальський Володимир, 5) культурно-освітньої Саліковський, 6) гуманітарної Шалова, 7) Секретаря Зайцев 8—9) запасає: Лорченко і Галинчук.

Конференція Української Емігранції в Румунії.

БУКАРЕШТ. (Українтаг). Місією У. Н. Р. скликається Конференція Емігранції, що тимчасово перебуває на території Румунії.

Конференція має відбутися 15, 16 і 17 вересня 1923 в помешканні Української Місії.

Всю підготовчо-організаційну роботу, звазану зі скликанням конференції, по згоді в Місію, взяла на себе Філія Українського Товариства Ліги Націй в Букарешті.

Програма Конференції складається з таких питань:

- 1) Справа репатріації Української Емігранції.
- 2) Правове становище Української Емігранції в Румунії.
- 3) Еміграція до країн, які приймають емігрантів.
- 4) Організація бора праці для Української Емігранції.
- 5) Справа Освіти (загальної та професійної) і справа релігій.
- 6) Організація допомоги Українській Емігранції.

На одному з засідань Управи Філії Українського Товариства Ліги Націй в Румунії ухвалено такий статут майбутньої конференції.

1) Конференція скликається з дозволу Румунського Уряду Місією У. Н. Р. під її відповідальністю.

2) Членами Конференції можуть бути як окремі особи, запрошені Місією, так і представники окремих груп.

3) Конференція вибирає собі президію, яка і провадить праця Конференцією.

4) Постанови Конференції передаються для виконання в Місію, збо і орган, утворений самою Конференцією.

5) Рішення Конференції приймаються абсолютною більшістю голосів і є обов'язковими для всіх учасників.

6) На Конференції можуть обговорюватися лише питання, поставлені в її програмі.

• Румунський Урядом апробовано як саму Конференцію, так і її програму та Статут.

Про об'єднання Української Емігранції.

БУКАРЕШТ. (Українтаг). Американська газета „Свобода“ (Ч. 148) пише:

„Американська еміграція повинна

подбати, щоб скликати загальний з'їзд представників усієї еміграції, коли можна разом в однім місці в Європі, а коли ні, то у Відні, Празі і Берліні—на те, щоб вибрати один Всеукраїнський Центральний Комітет для виваження України“.

Другий Всеукраїнський Конгрес об'єднання українських організацій в Америці.

БУКАРЕШТ. (Українтаг). Американська газета „Свобода“ (ч. 150) повідомляє:

„На засіданні дня 19 го червня 1923 року рішення Президія Об'єднання віднести через референдум до членів Виконавчого Комітету у справі скликання другого Всеукраїнського Конгресу Об'єднання Українських Організацій“.

Принципи скликання Конгресу слідують:

- 1) Постанова Статуту;
- 2) Політичне положення в Європі на всіх українських землях та у зв'язку з тим потреба тісної організації всіх українських сил як в краю, так і на емігранції.
- 3) Перегляд дотеперішньої праці організації та її визначення дальших шляхів для праці серед американської еміграції.

Через референдум Виконавчий Комітет затвердив ухвалу Президії а дня 19 го червня цього року. Волі за ним другий Всеукраїнський Конгрес відбудеться в жовтні 1923 року.

Жертви неволі.

БУКАРЕШТ. (Українтаг). Революційна завірюха, громадянська війна та події з ними зв'язані, розпорилиши наше громадянство й розкидали його по всесвітові. Де нині тільки знаєме наших братів-Українців.

Є вони по всіх країнах і старого і нового світу: в Єгипті, в Австралії і в Африці.

І жоді вони купчуються в свої національні українські Громади. Живуть, часом нечисленними, але стислими і дружними українськими сім'ями. Ті Громади, в яких, крім національно свідомого елементу, є також і люди з енергією та з ініціативою, вживають зв'язки та вступають в члени Всеукраїнських Національних організацій.

Одна з таких Громад існує в Мороко (Африка).

Складається вона виключно з тих, кого ніке поневолення на чужбні та суворі неволя закупули в колоніальне французьке нівецько.

Про моральні та фізичні пере-

живання цих добірчих людей, що мали нестерпність зважуватися на щільні п'ять років, говорити не доводиться. Особливо, коли прийняти на увагу, що служба в легіонах вимагає жертв.

Про одну з таких жертв нам пишуть з Марокко:

„Наша маленька сім'я, сім'я одночлена, знову лишилася ще одного члена, а нещасна Україна втратила ще одного вірного та любячого сина.

5-го травня, в бов під Тазов, арабською кулею забитий Член Українського Товариства Ліга Нація Водимир Туманов. Дісноє прізвище його Гасєк. Родом він із Подлявчя і на Батьківщині був секретарем Подлявської Філармонії.

Як повідомляють його товариші, 5-го травня, під час наступу на Арабія, він був тяжко ранений в голову, але наступ був невдалий і легіонні сотні мусли відступили. Становище було таке, що Туманова (Гасєка) не могла своєчасно вивести зі стану бою. А потім нашішли його тіло з одрізаною головою. Голови не анайшли. Певно забрали Араби, як військовий трофей, щоби виволоки її творити свою дилу „дзяску“.

Втрата Туманова — це страшний удар для нашої тугешної національної сім'ї. Це був свідомий і неохитний син України. Він з ападом чекав того часу, коли доведеться з шаблом в руці боротися за здобуття національної ідеалії“.

Розумна і поштовхана про смерть Туманова, автор невизначеної рядки надіслав останній лист Туманова, писаний за три тижні до смерті. Цей лист дібно пересякнутий великим патріотичним почуттям.

Заслухавши лист Туманова (Гасєка) та звістку про його трагічну смерть при обороні чужих йому інтересів, Українська Філія Українського Товариства Ліга Нація в Румунії вшанувала пам'ять лицаря-небіжчика вставанням.

Ленція п. Токаржевського-Нара-швичча.

В неділю 26 серпня 6. р. в Каліно 7. бригади, в Калінін таборі, п. Токаржевський, прочитав реферат на тему: „Сучасна міжнародна політична кон'юктура“. Ясенин в викарбованими дефініціями п. доктор дав конкретний образ сучасної міжнародної політики.

Навбільшу увагу було присвячено трьом головним чинникам європейської політики: Англії, Франції в Німеччині, а подекуди в Росії.

По думці п. лектора виявляв, що аві Англія, аві Франція, скічили світову війну, не мали та ще в теперішній не мають якогось ясно окрес-

леного і далекосяглого плану в своїй політиці, а натомість вони задовольняються управою політики т. з. „малих діл“. Така політика, помагаючи тільки справи біжучого моменту, зовсім не торкається справ основних, справ, які творили в творять підвалини європейської політики.

Перш ніж перейти до тих підвалин, лектор зупинився над освітленням політичних напрямків поодиноких європейських держав.

Франція від закінчення великої війни в до сьогодення днини, неск свою увагу зосереджувала на Німеччині, на справі стягнення з цієї останньої т. з. репараций, на точному виконанні версальського та інших трактатів; на помагаюванню своїм внутрішнім економічним політичним та інших криз і т. и. По лінії стягнення боргів іде французька політика в у т. з. східному (російському) питанню.

Англія, яка зі світової війни одержала найбільш користі (здобуття німецької флотії, кольонії, знищення конкуренції німецької промисловости то-що), яка на свій території не бачила аві одного німецького солдата, яка вийшла з війни з цілком, не ушкодженим господарчим і фінансовим апаратами, — аві Англія, фактично, тепер, в Європі відіграв головну роль. І коли уряд Лойд Джорджа практикував ще політику „малих діл“, то теперішній керманчий англійської держави, п. Бальдіна, розпочав новий курс у тій політиці.

Основні риси цього курсу полягають у більш ринучій поставі, у ясних і дутчих ходах англійської дипломатії на міжнародній політичній арені. Яко наслідок цієї політики — це відомий ультиматум Керзона, який одним речерком свого пера аучи вплинути на червону Москву більше, ніж усі конференції з більшовиками, що так часто застосовували до них Лойд Джордж за несь час свого піся косяного урядовання.

Цивий англійський уряд є прихильником традиційної англійської політики, що до Москви. Політика ж та завжди проєктувала до ізоляції Москви, до втиснення її в етнграфічні межі.

Уряд Бальдіна, власне, в представником такої англійської політики.

Торкуючись Італії, п. Токаржевський, аяснував основну рису фанізму. Вона полягає в тому, що фанізм заперечує доцільність системи парламентаризму.

Натомість він виділяє національну єдність та проєктує ідеї, на основі яких політична влада повинна знаходитися в руках продуцентів і кобсументів (виробників і споживачів).

Торкуючись, подекуди, політиці другорядних європейських держав, шанов. п. докладчик, перейшов до висвітлення т. з. основних політичних питань сучасної Європи. Найголовнішим і основним питанням євро-

пейської політики було в питанні вимину фабрикації в європейській індустрії на сировіні, що постачало колись московське царство, а в ньому та під його прапором і наша Батьківщина, Одей вимін, понове його налагодження, тепер і увляв той закладочий камінь, без якого Європа не могла в не може діяти до втраченої рівновіаги. Цей момент сучасної європейської політики, парешті, почали розуміти. Навбільше ж цього розуміння, а також і певних бажань що до реалізації відповідних заходів, можна добачати в теперішній англійській політиці.

З нами, представниками української національної ідеї, ця нова європ. політика повільно рахується, поскільки ми, в тому чи іншому виді, маємо свою армію. Усяка сила, а в першу чергу сила фанізма, мала в тепер має свою першорядну в головне значіння.

Лекція була заслухана з великим зацікавленням досить зводно аудиторією. А. К.

Листи до редакції.

До п. Редактора „Українського Сурмача“.

Прошу повістити на шпальтах найближчого числа редактуемого Вами часопису слідуєше:

30-го червня 6. р. мило одержано від п. Головного Отамана надіслані Головою Українського Національного Хору в Америці — три міліїони п'ятсот шістьдесят чотири тисячі вісімсот десять мар. п., які гроші були розподілені, арідно вказівок п. Головного Отамана в списі, означений в вжжчедодаваним справозданню.

Голові Українського Національного Хору п. Павловському і всім членам Хору в імені Інтервоного старшинства і вождів приношу шпшу подяку за цю матеріальну допомогу та за співчуваюче відношення до нужд Інтервоного вождів.

Додаток: Справозданья.

Загородський.

Генерал-Харунжів
Генеральний Інспектор Армії УНР, втч.

СПРАВОЗДАННЯ.

Сума 3.564.810 марок пол. розпре ділена поміж установами і організаціями таборів таким чином:

- 1) Комітетові по допомозі сушінням таборів 915.000 м. п.
- 2) Кошикарський майстерні в таб. Каліш 730.000 м. п.
- 3) Теслярсько-ковальські майстерні в Скальмеріах 730.000 м. п.
- 4) Шесьє-кравецькі майстерні в таборі Шипієрво 649.810 м. п.
- 5) Жіночі артези по виробу вишивок 640.000 м. п.

Разом 3 564 810 м. п.
Крижанівський,
Підполковник,
Начальник Канцелярії Ген. Інспектора.

Велимишановний пане Редакторе!

Просимо не відмовити надрукувати на сторінках Вашого шановного часопису слідує: Громада Старшин 6-ої Січової Стрільської дивізії цим складає щирю подяку п. п. Руссий, Линевицкій, Корольову, Коваленкові, Лисинському, Д. Дорошенкові, М. Левицькому, а також Укр. Гром. Комітетові в Ч. С. Р. за оформлені для бібліотеки Гомади книжки

Филинович.

Полковник і Голова

Дробляко

Сотник і Секретарь

В Ш пане Редакторе!

Дозвольте на сторінках Вашого шановного часопису оголосити слідуєчого листа

До мене постуила цілий ряд запитів од таборового суспільства чому я не правлю Служб Божих у похідній Святопирівській церкві 6 Січов Стрільців в таб. Щипіорно Не маючи змоги відповісти на кожний запит, отсим повідомляю шановне таборове суспільство, що не правлю в Служб Божих лише за причини хвороби горла, а не з яких інших

Священник П. Білон.

В Ш П Редакторе!

Дозвольте на шпальтах Вашої газети висловити щирю подяку: 1) Громаді Старшин VI дивізії за ласкаве уділення свого помешкання, 2) паннам Сварниц та Кирилюк, паням Менювській і Сотниковій, панам Рогозному, Пашинківському, Гринаваляові, Тарнавському та Корнилюк за участь в карнавалній зборі

Не одмовте також надрукувати справоздання за карнавалний збір та вечірку

Прибуток:

1) Від карнавалкового збору 87265 мп 2) За запрошення на вечірку 34000, 3) Від продажу квіток, конфет і т. і зб. 36000 4) відсоток з буфету 10000 разом 167265 мп

Видатки:

1) Виплачено духовій оркестрі табору Каліш 40000, 2) за квітки 45000, 3) шпильки, конфет і т. і зб. 25000, 4) за друки 25000, 5) папер 8000, 6) дрібні видатки 20000, 7) забракковано дражок грошових значків на суму 1746 разом 537745 мп

Чистого прибутку—119520 мп Гроші передані Голові Шкільно-просвітнього фонду ім Б. Грінченка

Комітет по зборі пожертв на Шкільно-просвітній фонд ім Б. Грінченка в т. Щипіорно

Дуброва сот. Базилевич сот.

Костюченко сот.

ПОЖЕРТВА.

Головний Отаман Військ У.Н.Р. пожертвувала 120000 на цілі Комітету звільнених з інтернування Ця пожертва була великою підмогою для зреалізування домага звільнення з інтернування На цьому місці Комітет складає Панові Головному Отаманові свою глибоку подяку

Виказ пожертв на покриття витрат по дорожній делегата від К.-О. організації т. Щипіорного на в'їзд Укр. Еміграції в Варшаві дн. 15-18. VIII 23 р.

Радя Студ. Гром. 10000, Л. Волохія 10000, п. п. Циба 5000, Костюченко 5000, Маленюк 1000, др. Нехотаів 15000, Самутін 7000, Битинський 10000, Корпа 2000, Шинкаренко 8000, Федорівський 10000, М. М. 2000 Гром. Старш. 6 С. С. див. 15000, Учительська спілка 10000, Мач пост. 5 Стр. див. 10000 Буфет стар. лерсон. 10000, Т-во „До Світла“ 10000, Отець Білон 5000, Др. Т-во Садоського 25000, Болдирев 10000, Школа Пластунів 20000 Буфет Старш. 4 кн. д. 42000 Крамниця шпитальна 25000, Др Т-во Запорозців 25000 Разом триста (300000) тис марок в. Комісія по збору грошей п. Гарваш і Базилевич.

В А Д Я Н С.

Кооперативу В. С. В. І. на 1 вересня 1923 року.

Літня каса 1.776.105 мп., майно 468.200 мп., кран 18.768.080 мп., службовці 1.245.335 мп., борги 1.140.100 мп., баланс: 23.397.820 мп.

Пасив: Основний 5892695 мп., Пасив 2380000—8272695 мп., Кредитори: Центр. Правл. 650000 мп., печарик 825000 мп., п Чорний 1000000 мп., Месіс 1100000—3575000 мп., Щирій прибуток 11550125 мп., Баланс: 23397820 мп.,

Оріхів

Голова Правління

С. Таран

Бухгалтер.

В А Д Я Н С

Кооперативу В. С. В. І. на 1 серпня 1923 року.

Літня Каса 748.904 мп., майно рухоме 354.200 мп., кран річний 3.274.452 мп., річні особи 821.600 мп., річні установи 907.150 мп., Баланс: 6.106.305 мп.,

Пасив: капітал 3.533.200 мп., прибуток валовий 4.449.775 мп., за вичетом: убитків 286.450 мп., знижки 7525 мп., адмін. 1.151.595 мп., Хворим 757.100—1.916.620 2.246.705 мп., службовці 326.400 мп. Баланс: 6.106.305 мп.

Оріхів

Голова Правління.

С. Таран

Бухгалтер і член Правління

На користь сузітників.

Шановний п. п. гостям, що шанували своєю присутністю благодійні танечні вечірничі та всім, що спричинилися до їх улаштування і допомогли своєю щирою послугою, як зокрема паням Мияновській і Болічевській та паням Грідінові і Базилевичеві, сузітників приносить свою сердечну подяку.

В імені ініціат. груп. сузіт. Павловський.

СПРАВОЗДАНИЯ.

З вечірки на користь сузітників в т. „Мистецтво“ 25—VIII—923 року.

Прибуток

Продаж квіток та логоток 330.000 мп., сріпників на право палити 34.000 мп., ромашки 132.600 мп., з аукціону 84.000 мп., за продані запрошення 740.000 мп., Разом 1.447.600 мп.,

Витрати

Оркестра 400.000 мп., річні витрати 358.950 мп., разом 758.950 мп., Чистого прибутку 688.750 мп.,

Шановний нашим п. п. актрисам, акторам та адміністрації Драматичного Т-ва ім. М. Садоського сузітні шлють за активну участь і допомогу глибоку дяку.

В імені ініціат. групи сузітників Павловський.

СПРАВОЗДАНИЯ.

Вистава на користь сузітників „Сорочинський Ярмарок“ 2—IX—1923 року.

Прибуток

Від продажу квіток і 224.000 мп.,

Витрати

Оркестрі 100.000 мп., Річні витрати 272.300 мп., чистого прибутку 851.700 мп.,

ХРОНІКА.

Від'їзд пластунів до Франції.

5 вересня 6 р зі школи Українських Пластунів виїхало до Франції 14 хлопців Виїзд цей відбувся по ініціативі Британського Комітету в Польщі при допомозі члена Ліги Народів п Шерпантьє Дти будуть приміщені в окремих французьких фермерів, у яких і будуть виконувати річні сільсько-господарчі роботи Опікуватися ними буде Міжнародний Черволий Хрест Разом з хлопцями-сиротами зі школи виїхали також три хлопці, які мають своїх батьків у таборі Цими діями відзначає друга група

Дарунок для церкви.

Гр Михайло Тишкевич малюк обр. Архангела Михайла, який має подарувати Калішській таборовій церкві